

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

HET ONDERNEMINGSHOOFD EN DE ONDERNEMING IN ONZE WETGEVING

Onderzoek en kritiek der gebruikte Terminologie

Inleiding.

1. De rechtsverhoudingen, zowel als rechtstermen en rechtsbegrippen die zich steeds opnieuw moeten aanpassen aan gewijzigde maatschappelijke toestanden, hebben thans ook de diepe invloed ondergaan van de ingrijpende sociale en economische evolutie dezer laatste jaren. De steeds meer uitgebreide staats-tussenkomsst heeft ook hier nieuwe vormen van recht geschapen, nieuwe begrippen ingang doen vinden, of ook sommige begrippen verruimd of hen hun oude betekenis ontnomen.

Aldus komt het mij gepast voor na te gaan wat de begrippen onderneming, ondernemingshoofd, bedrijf ..., die toch allen maatschappelijk met elkaar in verband staan, in de verschillende takken van ons recht vertegenwoordigen, teneinde hier uit op te maken of sommige termen niet verkeerdelijk worden gebruikt ofwel andere geen nieuw rechtsstatuut hebben verkregen. In die zin is het van speciaal belang de aandacht bijzondere te wijden aan de betekenis van de onderneming (ondernemingshoofd) vooral met het oog op de steeds groeiende belangstelling die de wetgever voor deze « werkgemeenschap » betuigt.

2. Ieder onderzoek naar het statuut der ondernemingen in ons recht is tot heden negatief uitgevallen. De studiedagen van de « Association Henri Capitant » die op 9 en 10 Juni 1947 te Luxemburg doorgingen kwamen in hun verslag (1) tot eenzelfde opinie aldus samengevat : « Dès lors, l'entreprise, en tant que synthèse juridique reste à créer » (2). Ook prof. Fredericq kwam in een studie (3) tot hetzelfde besluit.

Nochtans zal vroeg of laat een statuut der « onderneming » moeten uitgewerkt worden zoals vroeg of laat de functie zal moeten vastgelegd worden (4). Maar wat helpt het een statuut uit te werken indien er geen eensgezindheid bestaat nopens de begrippen zelf?

Daarom is het m.i. onontbeerlijk dat eerst ondubbel-

zinnig worde uitgemaakt wat door onderneming, wat door werkgever, wat door ondernemingshoofd wordt verstaan. Het gebruik van deze terminologie is soms zeer uiteenlopend, en ook de betekenis van een zelfde woord niet overal identisch. Dit onderzoek moet ons leiden naar de verschillende takken van ons recht, maar dan in hooforde naar die wetten en besluiten die samengevoegd worden onder de benaming der sociale wetgeving (5). Daar immers worden die termen het meest gebruikt.

3. In ons nederlands taaleigen heeft het woord « onderneming » de betekenis van « een zaak die men opzet of drijft, om geldelijke voordelen te behalen — ofwel nog : een bedrijf dat zich inzonderheid het vervoer van reizigers en goederen ten doel stelt — ofwel nog eenvoudigweg : bedrijf » (6).

In een speciale rubriek van het tijdschrift van het Vlaams Economisch Verbond werden deze woorden eens van naderbij bekeken. De schrijver dezer bijdragen over « goede handels- en economische terminologie » maakt een onderscheid tussen bedrijf en onderneming. Het eerste is ofwel een algemene benaming voor een werkzaamheid die als beroep wordt uitgeoefend in handel, nijverheid of verkeer (b.v. takken van bedrijf) ofwel meer concreet : een inrichting voor de uitoefening van een bepaalde tak van handel en nijverheid en inzonderheid een grote inrichting (7).

Terwijl bij onderneming de aandacht meer gevestigd wordt op het verwerven van inkomen en het maken van winst : namelijk het uitoefenen van een zelfstandig op winst gericht bedrijf. Het woord bedrijf belicht dus meer het technisch aspect.

Par. 1. — *In het Burgerlijk Recht.*

4. Termen als werkgever, werknemer, patroon, ondernemingshoofd, fabriek, bedrijf of bedrijfsleider vinden als dusdanig geen ingang in ons Burgerlijk Wetboek.

Wel is er sprake van meesters en aanstellers (art.

1374) dienstboden en werklieden (artikelen 1791, 1798,...) en verder ook van onderneming (art. 1780) en ondernemers (artikelen 1785, 1786) en aanneming (artikelen 1787 - 1799).

Wat dekken deze begrippen? En dan vooral het begrip « onderneming » zoals het in art. 1780 wordt gebruikt.

De « aansteller » (1^e commettant) — in onze heden-daagse terminologie: de werkgever, het ondernemingshoofd, wordt in het Burgerlijk Wetboek behandeld in verband met zijn verhouding tot de aangestelde — arbeider, bediende, werkmán, werknemer, — en met de verantwoordelijkheid die daarmede gepaard gaat. De eerste verhouding is die van werk-verhuring. Buiten de wederzijdse verplichtingen die hieruit voortvloeien is er niets te vinden van de uitgebreide taak die thans op het ondernemingshoofd rust.

Indien « onderneming » in dit verband wordt gebruikt dan is het alleen om historische redenen als reactie tegen de vroegere levenslange dienstverplichting: « men kan zijn diensten slechts voor een tijd of voor een bepaalde onderneming verbinden » (art. 1780) of ook in verband met het vervoer (8).

Dit is de enige « onderneming » die in het B.W. voorkomt. Ons B.W. kent dus de « onderneming » als complex niet, wel als contract in één bepaalde gelegenheid en ook de werkaanneming belicht er slechts een aspect van die mogelijk in een onderneming kan voorkomen maar niet kenschetsend is voor het geheel als handels- en economisch, juridisch en financieel, sociaal en technisch beheer.

5. Bij de « onderneming » komt echter niet alleen de dienstverhuring van pas: ook de verantwoordelijkheid van het « ondernemingshoofd » — van de « werkgever » steunt heden nog op het Burgerlijk Wetboek; zoals dit namelijk in art. 1384 geregeld is voor meesters en aanstellers. Daarom zal in iedere onderneming de vraag rijzen: wat verstaat art. 1384 door de « aansteller ». Daarop antwoordt het Burgerlijk Wetboek niet. De oplossing dezer vraag berust op feitelijke elementen en op de juridische structuur van het bedrijf. Zij hangt echter ook af van de theoretische grondslag die aan art. 1384 wordt gegeven.

Grondt men nu de verantwoordelijkheid op de slechte keuze van de aansteller (9) dan zal die persoon als aansteller aanzien worden die de bevoegdheid had om zelfstandig de keuze te doen (al doet hij dan nog die keuze door een tussenpersoon).

Neemt men daarentegen de theorie van het risico aan (10) dan moet men besluiten dat hij aansteller is in wiens voordeel het werk van de aangestelde geschiedt; dat deze persoon niet noodzakelijk met de eerste moet overeenstemmen hoeft wel geen verder betoog.

Is men tenslotte de mening toegedaan dat hij de aansteller is die het bevel voert over de ondergeschikte, dan moet men in het kader van de onderneming de rechtstreekse bedrijfsleider zoeken om de verantwoordelijke persoon te kunnen aanduiden.

Zoals men dus ziet: zoveel theoriën, evenveel verschillende antwoorden.

Onze rechtspraak is thans een combinatie van de eerste en laatste opvatting. Van minder belang is de vrije keus, van groot belang de ondergeschiktheid zodat in de praktijk deze persoon als aansteller (ondernemingshoofd - werkgever) zal aangeduid worden die wel de bevoegdheid had andere personen aan te werven maar vooral hen te bevelen. Telkens naar de verantwoordelijkheid van het ondernemingshoofd

wordt verwezen zal steeds aan deze regelen van het Burgerlijk Wetboek moeten worden herinnerd.

Dit zijn dus enkele richtlijnen die de wet of de rechtsleer ons geeft om uit te maken wie burgerrechtelijk gezien als werkgever - ondernemingshoofd - aansteller moet aangeduid worden. Voor het overige is men echter volledig op de feitelijke toestand aangewezen.

6. In de huishuurwet is de terminologie al meer aangepast: art. 7 handelt er over « werkgever, bedrijfsleider en patroon » die verplicht zijn in geval van breuk van het arbeidscontract de normale opzegtermijnen voor de huur in acht te nemen. Hoewel ik de mening ben toegedaan dat « werkgever » voldoende was om alle mogelijkheden te voorzien. Op grond van de behandelde materie zelf moeten aan deze woorden dezelfde betekenis worden gegeven als in de wet op het arbeids- en bediendencontract. (zie n° 11).

Par. 2. — In ons Handelsrecht.

7. In ons handelsrecht is niet heel veel te vinden: wel treft men in de artikelen 2 en 3 (B. I., T 1) aan: elke « onderneming » van manufacturen of van nijverheid, van openbare of van private werken, van commissie van vervoer te land of te water; elke « onderneming » van leverantiën, van agentschappen, zakenkantoren...; elke « onderneming » voor de aanbouw van vaartuigen...

Zonder dat echter de betekenis van dit begrip nader wordt bepaald mag men aannemen dat het zich vrij goed aanpast bij de taalkundige zin van het woord: het uitoefenen van een zelfstandig op winst gericht bedrijf. Men mag dus — voor het handelswetboek althans — wijzen op een correct gebruik van deze term in enkele speciale aangelegenheden; van een algemene definitie is echter nergens sprake.

Par. 3. — In het Strafrecht.

8. Wanneer wij het probleem naar het strafrecht overplaatsen, moeten wij deze misdrijven onder ogen zien die een persoon in zijn functie van ondernemingshoofd kan plegen. Misbruik van vertrouwen, valsheid in geschriften, frauduleuze praktijken bij verkoop, alle inbreuken op de economische reglementering komen wel in ondernemingen voor ('t zij rechtstreeks door de patroon, 't zij door ondergeschikten) maar daarom zijn zij nog niet kenschetsend voor de functie van ondernemer. Anders is het met de inbreuken op de sociale wetgeving — acht en veertig jaren week bijvoorbeeld —. Anders is het eveneens wanneer de misdrijven binnen het kader der onderneming worden gepleegd en de patroon verantwoordelijk is voor de schadelijke gevolgen tegenover derden. Maar deze kwestie grijpt terug naar het burgerlijk recht en moet krachtens art. 1384 opgelost worden. Anders is het eveneens (en hier komen wij rechtstreeks in de strafwetgeving terecht) wanneer de onderneming verantwoordelijk wordt gesteld voor de geldboeten aan zijn ondergeschikten opgelegd.

9. Een voorbeeld daarvan geeft ons de wetgeving op het vervoer (wet 1.8.1899) en de besluiten betreffende de reglementering van de voortbrenging en de verdeling (K. B. n° 62 van 13.1.1935 — art. 24). — en ook zoals gezegd zeer talrijke wetteksten in de sociale wetgeving (deze worden verder besproken). Aldus bepaalt art. 24 van het K.B. van 13.1.1895: « De bedrijfsleiders en werkgevers zijn burgerlijk verant-

woordelijk voor de betaling der geldboeten uitgesproken ten laste van hunne bestuurders, zaakvoerders, of bestuurs- of bewakingsdiensten»; terwijl het aangehaalde artikel van de vervoerwetgeving meer algemeen de personen die in gevolge art. 1384 burgerlijk verantwoordelijk zijn ook aansprakelijk stelt voor de boete.

Andere gelijkaardige teksten vindt men in het Boswetboek van 13 December 1854 (art. 173) — of het Landwetboek van 7 October 1886 (art. 94). Beide leggen die verantwoordelijkheid op aan de «meesters en aanstellers».

Bedrijfsleiders, werkgevers, aanstellers (en straks nog in de sociale wetgeving: ondernemingshoofden), zoveel termen voor eenzelfde persoon, want deze termen die rechtstreeks geput werden uit de sociale wetgeving dekken mekaar volledig. Wie het in de praktijk zal zijn wordt aan de soevereine beoordeling van de rechter overgelaten (12); het kan zo goed een fysieke als een morele persoon zijn. Meer nog, speciaal in het geval van de vennootschappen werd beslist dat deze term duidt op de vennootschap zelf en niet op de afgevaardigde-beheerder (13).

Tenslotte hebben al deze bepalingen slechts één doel: de burgerlijke verantwoordelijkheid, zoals deze was ingericht in art. 1384 ook op strafrechterlijk plan over te brengen. Het is dan ook niet te verwonderen dat de gebruikte terminologie tenslotte noer komt op het ene «aansteller» van ons burgerlijk wetboek.

Par. 4. — In de «sociale wetgeving».

10. Dat de ondernemersfunctie thans wel meer en meer ingenomen is door de uitgebreide reglementering die in 't algemeen in de «sociale wetgeving» (14) is opgenomen is wel voor iedereen duidelijk. Steeds nieuwe aspecten van de verhouding tussen werkgever en werknemer worden door de wetgevende macht geregeld, verplicht gemaakt of gewijzigd.

Het ondernemingshoofd en met hem gans de bedrijfsleiding staat hier voor een uitgebreide en soms ingewikkelde taak. Iedere nieuwe verplichting roept ook telkens opnieuw zijn verantwoordelijkheid op en dreigt tevens met soms heel ernstige strafrechtelijke maatregelen. Het ligt dan ook niet in mijn bedoeling de verschillende wetten op te sommen (de sociale wetboeken (14) geven er de inhoud van) maar daarentegen even na te gaan of in die speciale reglementering geen elementen voorhanden zijn die de nauwkeurige bepaling der verschillende begrippen die hier besproken werden zullen helpen verduidelijken. En wat hier zoals elders treft is het verschil in bewoordingen tussen de wetten zelf. Sommige spreken van werkgever, andere van patroon, ondernemingshoofd, bedrijfsleider, enz. Wat dekken deze verschillende termen? Worden zij soms niet de een voor de andere gebruikt? Of belichten zij verschillende aspecten van de functie van het ondernemingshoofd? En tenslotte: stemmen deze termen overeen met de betekenis die wij elders vonden?

11. De wet op het arbeidscontract (10 Maart 1900) evenals deze op het bediendencontract (7 Augustus 1922) hebben beide betrekking op de verhouding van twee personen waarvan de ene zijn werk ten dienste stelt van een andere. De gebruikte terminologie: ondernemingshoofd in de eerste wet, patroon in de tweede moet dan ook aldus worden verstaan. Ondernemingshoofd in de zin van deze wet is dus iedere persoon die een werkmans (bediende) te werk stelt onder

zijn leiding en gezag en tegen een bepaalde vergoeding (15).

Deze persoon kan een vennootschap zijn, een of meerdere fysieke personen of zelfs de Staat. Deze allen zijn ondernemingshoofd of 'patroon'. Merken wij tenslotte op dat het woord «werkgever» in deze wetten niet gebruikt wordt (16).

12. De wet van 24 December 1903 op de arbeidsongevallen volgde de wet op het arbeidscontract van te dichtbij, dan dat er geen overeenstemming zou bestaan tussen de gebruikte terminologie. Onderneming - ondernemingshoofd zouden hier dan ook normaal dezelfde betekenis hebben als in de wet op het arbeidscontract. Deze opvatting wordt echter niet door iedereen gedeeld: sommigen zijn van oordeel dat hier meer de productieve kant van de onderneming wordt naar voren gebracht (17).

Terwijl dus de wet op dienst- en arbeidscontract één aspect van de ondernemerstaak belichtte, namelijk als werkgever, gaat het hier meer over de ondernemer als voortbrenger (18). Wat er ook van zij — even goed als onder de wet van 1900 — kunnen hier zowel fysieke personen als vennootschappen en zelfs overheidslichamen de «onderneming of het ondernemingshoofd» zijn die door deze wet wordt bedoeld. Dit wordt nergens betwist en blijkt tevens uit de wet zelf (19).

Wanneer bijvoorbeeld art. 12 beschikt dat het «ondernemingshoofd» het nodige kapitaal (rentefonds) zal moeten samenstellen of wanneer bepaald wordt dat de ondernemingshoofden toch nog verplicht zijn de wettelijke vergoeding te betalen wanneer de derde die oorzaak was van het ongeval onvermogen is (art. 19 grw.), dan bedoelt de wetgever ongetwijfeld de vennootschap en niet de afgevaardigde-beheerder of directeur. In dit geval is dus de morele persoon het ondernemingshoofd. Dit is echter niet onvoorwaardelijk zo en o.a. niet in de artikelen 19 en 23. In het eerste artikel wordt immers van de forfaitaire vergoeding dezer wet afgezien en teruggegrepen naar het gemeen recht telkens het ongeval opzettelijk door het ondernemingshoofd is veroorzaakt, terwijl in art. 23 de ondernemingshoofden en hun afgevaardigden strafbaar worden gesteld in geval zij een reeks misdrijven zouden begaan. Blijkbaar doelt de wet hier op de fysieke personen en o.a. de beheerders als organen der vennootschap en niet de vennootschap zelf.

Het komt in dit verband dan ook zonderling voor in een andere — oudere wet — namelijk die op het werkhuisreglement (van 15 Juni 1896), het gebruik vast te stellen van nog een andere term: nijverheidsbazen en ondernemingsbazen. Lees aldus art. 20: «de nijverheidsbazen (chefs d'industrie) zijn burgerlijk verantwoordelijk voor het betalen der boeten uitgesproken ten laste van hun bestuurders of beheerders». Bestuurder en beheerder wijst op een ongeschikte functie; nijverheidsbazen is ongetwijfeld de patroon of het ondernemingshoofd naar de zin van de wet op het arbeidscontract.

Waar de terminologie echter nog ingewikkelder wordt is ter gelegenheid van de wijziging van art. 12 waar de wetgever (K.B. 16 Februari 1952, art. 1) het barokke «ondernemingsbazen» in dit artikel heeft vervangen door het thans veelvuldig gebruikte «werkgever» met blijkbaar eveneens de betekenis van het ondernemingshoofd der wet van 1900.

13. De wet van 9 Juli 1926 op de werkrechtshaden die voor sommige «arbeidsgeschillen» een nieuwe rechtbank oprichtte en dus de onderneming ook op het terrein der gerechtelijke organisatie in nieuwe wegen

leidde, verandert ook van terminologie; thans wordt er niet meer van ondernemingshoofd maar daarentegen wel van werkgever gesproken. «Onder de werkgever verstaat men de personen die voor het uitoefenen van een bedrijf, of voor het uitoefenen van een ander beroep, gewoonlijk één of meerdere werklieden of bedienden in dienst hebben, hetzij gedurende het ganse jaar, hetzij gedurende zekere tijden van het jaar. Dienen insgelijks als werkgever te worden beschouwd...».

De nadruk wordt hier dus gelegd op het dienstverband, niet op de economische of sociale functie, evenmin op de burgerlijke aansprakelijkheid voor schade (civiel rechterlijke) of boeten (penale). Er bestaat dus wel overeenstemming tussen de notie van werkgever zoals zij thans werd gedefinieerd en ondernemingshoofd, zoals deze definitie spruit uit de wet van 10 Maart 1900 (zie n° 10).

14. Dit alles is echter niet zo eenvoudig wanneer men de wet op de werkrechtshoofden volledig doorneemt. Er is m.i. een duidelijke wijziging waar te nemen in het gebruik van het woord «onderneming». Op de vijf verschillende plaatsen waar wij deze term in de wet op de werkrechtshoofden aantreffen wordt telkens de nadruk gelegd op de sociale, economische en geographische aspecten van de onderneming. Aldus vinden wij er een bewijs van in art. 44 (02): «De bevoegdheid wat betreft de plaats, wordt vastgesteld door de ligging van de mijn, de fabriek, de werkplaats, de winkel, het kantoor, en over 't algemeen van de plaats dienende tot het drijven der onderneming, tot de uitoefening van het beroep of tot de werkzaamheden der venootschappen.....». Onderneming en vennootschap vallen dus niet noodzakelijk meer samen, en bijgevolg ook niet ondernemingshoofd en werkgever, vermits ondernemingshoofd de plaatselijke leider kan zijn van een onderneming terwijl de vennootschap de werkgever is.

15. Het was onontbeerlijk de wet van Maart 1900 op het arbeidscontract en de wet van Juli 1926 betreffende de werkrechtshoofden voorop te stellen omdat zij beide toelaten een definitie op te bouwen van ondernemingshoofd en werkgever. Tussen die periode echter kwamen nog andere wetten de sociale reglementering verruimen: aldus de wet van 1905 op het werk op Zondagen en feestdagen en de belangrijke wet van 1921 op de arbeidsduur. De eerste heeft het uitsluitend over ondernemingshoofden (chefs d'entreprise) (art. 8) (21) welke term volledig overeenstemt met de betekenis die er aan door de wet op het arbeidscontract werd gegeven. De tweede daarentegen gebruikt een veel gevarieerder terminologie: er is sprake van ondernemingen (art. 3), nijverheid (art. 6), werkgevers (art. 16), ondernemingshoofden, patroons, directeurs, beheerders en aangestelden (art. 20). Voor de geldboeten opgelopen door deze laatste worden tenslotte de ondernemingshoofden burgerlijk verantwoordelijk gesteld. Wat betekent dit allemaal?

Uit het samenbrengen van de verschillende teksten moet m.i. het volgende besluit naar voren komen. Nemen wij aldus (om slechts één dezer artikelen aan te halen) het art. 22. Het vermeldt strafrechtelijke sancties voor de ondernemingshoofden, patroons, directeurs of beheerders die de voorschriften van art. 15, eerste lid, niet hebben nageleefd. Het is wel duidelijk dat de wetgever hier wel fysieke personen op het oog heeft, temeer daar rechtspersonen als vennootschappen niet voor de strafrechtbanken kunnen worden gedaagd (22). De gebruikte term: «ondernemingshoofd» wijst dan ook slechts onvolledig terug

naar de betekenis die wij vonden in de wet van 1900 en andere wetten, vermits deze ook op morele personen van toepassing was. Art. 23 daarentegen, waarbij de ondernemingshoofden burgerlijk verantwoordelijk worden gesteld voor de boeten aan hun ondergeschikten opgelegd herneemt opnieuw de volledige betekenis van de wet van Maart 1900.

Is dit geen aanduiding waaruit zou moeten voortvloeien dat het veel nauwkeuriger zou zijn «ondernemingshoofden» in alle wetten alleen te gebruiken voor fysieke personen, terwijl werkgever de algemene term zou zijn?

16. Een andere opmerking geldt voor het *K.B. van 28 Februari 1919*, waarbij de verschillende besluiten betreffende de arbeid van vrouwen en kinderen worden samengeschakeld. Inderdaad het gebruik van «onderneming» in art. 1 en 17 wijst op een plaatselijke toestand; de burgerlijke verantwoordelijkheid zoals art. 22 deze inricht naar het klassiek model wijst echter op een aansprakelijkheid in hoofde van het ondernemingshoofd als werkgever en niet als technisch bedrijfsleider.

17. Dit overzicht van de vooroorlogse wetgeving laat ons toe vast te stellen dat er twee woorden door elkaar werden gebruikt namelijk: ondernemingshoofd en werkgever (hoewel dit laatste slechts af en toe). en dat vrijwel gans de wetgeving deze twee termen in dezelfde betekenis gebruikt.

Wij kunnen echter het overzicht over deze periode niet afsluiten zonder er de aandacht op te vestigen dat naast die begrippen er nog een ander bestaat, namelijk: inrichting (établissement). Ook dit woord dient een welbepaalde plaats te krijgen in onze rechts-terminologie, wel afgescheiden van alle andere.

Deze laatste term vindt een veelvuldig gebruik in de wetten en besluiten op de ongezonde inrichtingen. Wanneer wij in die zin het Algemeen Reglement op de Arbeidsbescherming nagaan, stellen wij al dadelijk een veelvuldige en gevarieerde terminologie vast: termen als fabrieken, werkhuizen, werkplaatsen worden er gebruikt naast onderneming, ondernemingshoofd, naast ondernemer (exploitant — uitbater), patroon naast bedrijfsleider en bedrijfsleider, maar ook vaak: inrichting (établissement). Blijkbaar bedoelt de wetgever met dit woord een «juridisch niet autonome werkplaats».

18. Het onderzoek van de naoorlogse wetgeving moet aanvangen met de *B. W. van 28 December 1944* betreffende de maatschappelijke zekerheid. Vanaf dit ogenblik inderdaad werd niet alleen beroep gedaan op de ondernemingen om de arbeider ter gelegenheid van zijn arbeid zelf te «ontvoegen», maar treden de plichten van het ondernemingshoofd buiten de normale arbeidsverhoudingen. Hij moet medehelpen om de werknemer ter zijde te staan ook wanneer deze in de onderneming niet meer werkt; pensioenen, ziekte, werkloosheid, gezinstoelagen, jaarlijks verlof. Dergelijke plichten roepen noodzakelijk een corresponderende verantwoordelijkheid op. Wie zal deze moeten dragen?

De aangehaalde besluitwet valt op door de eenheid van terminologie: er is enkel spraak van «werkgever». Door werkgever wordt verstaan iedere persoon (ook de vennootschappen dus) die een contract van dienstverhuring heeft afgesloten met een of meerdere werknemers (artikel 2). Het is de werkgever dus in die betekenis opgevat — en niet een directeur, beheerder of bedrijfsleider — aan wie opgedragen wordt de nodige formaliteiten te vervullen en de be-

volen afhoudingen en bijdragen te storten⁽²³⁾. Op hem berust dan ook de verantwoordelijkheid van deze verrichtingen (artikel 3); hij zal dus eveneens penaal kunnen worden vervolgd (artikel 12). En dit artikel bevestigt wel duidelijk de betekenis van het woord «werkgever» waar het verklaart: «Wanneer het een maatschappij, een instelling of om het even welke groepering geldt, wordt de straf toegepast op de persoon of de personen belast met het dagelijks beheer der vereniging», wat wel duidelijk bewijst dat de werkgever in dat geval de vennootschap zelf is. Ook in die zin moet de laatste paragraaf van ditzelfde artikel 12 worden uitgelegd: «De werkgevers zijn burgerlijk aansprakelijk voor de betaling der ten laste hunner aangestelden uitgesproken boeten.»

Is een terminologie die aldus wordt gebruikt niet het beste middel om ieder misverstand te vermijden? Werkgever en aangestelde dekken toch voldoende alle toestanden van ondernemingshoofd, directeur, gevolmachtigden, enz. Alleen had de wetgever hierbij naast de woorden werkgever en aangestelde ook lasthebber kunnen voegen. Dit zal ook naderhand het geval zijn (n° 19). Dé steeds aanhoudende rechtspraak, waarbij de beheerders niet als aangestelden maar als lasthebbers en organen der vennootschap (van de werkgever dus) worden aanzien, zou hier wel eens verwarring kunnen brengen. Wat er ook van zij, de B. W. van 1944 dient geloofd voor de eenheid in terminologie, te meer daar deze aanleunt bij de betekenis door de wet op de werkrechtshraden aan «werkgever» toegekend.

19. Een zelfde goedkeuring kan slechts onder voorbehoud worden gehecht aan de formulering die wij vinden in de *samengeschakelde wetten betreffende het jaarlijks verlof* (K. B. van 9 Maart 1951). Uit een studie dezer bepalingen blijkt dat hier steeds sprake is van werkgevers, aangestelden en lasthebbers. De verantwoordelijkheid voor het vervullen der nodige verplichtingen berust op een dezer personen naargelang de feitelijke structuur der onderneming. Mochten de nodige verlofdagen aan een rechthebbende niet worden toegekend, dan kunnen deze personen er ook strafrechtelijk voor vervolgd worden (zie artikel 59).

Ook in de *toepassingsbesluiten van 19 Juli 1949* vindt men in bijna alle artikelen het gebruik van dezelfde bewoordingen, tot men zowel in de wet als in het aangehaalde besluit stuit op een term die er vreemd voorkomt, namelijk «ondernemingshoofd». Aldus bepaalt immers artikel 63 der samengeschakelde wetten dat de *ondernemingshoofden* (chef d'entreprise) burgerlijk aansprakelijk zijn voor de betaling der boeten die uitgesproken werden ten laste van hun lasthebbers en aangestelden en vindt men in artikel 31 van het R. B. van 19 Juli 1949 dat de ondernemingshoofden gehouden zijn zekere documenten aan de ambtenaren mede te delen, wanneer er in het volgende artikel 32 opnieuw sprake is van werkgever. Er is dan ook blijkbaar geen reden die deze wijziging kan verrechtvaardigen; de aansprakelijkheid berust wel degelijk op alle personen die werkgever zijn, het zij deze aldus werden genoemd, het zij dit woord door ondernemingshoofd werd vervangen. Beide termen hebben dezelfde betekenis.

20. En wat ontmoeten wij in de *wet op de ouderdomspensioenen*? Een veelvuldig gebruik van de term «werkgever» (zie artikel 1 der wet van 18 Juni 1930) met eenmaal de term «patroon» (artikel 4 derzelfde wet), met blijkbaar dezelfde betekenis als werkgever.

Ook inzake strafrechtelijke sancties is steeds

sprake van werkgever of zijn aangestelde (zie artikelen 56 en 60). (Zie eveneens de uitvoeringsbesluiten o.a. K.B. 8 Juni 1930 en K.B. 20 November 1932.) Aldus beslist artikel 62 dat de werkgever burgerlijk verantwoordelijk is voor de betaling der boeten ten laste van hun aangestelde uitgesproken. Wel een bewijs dat de term ondernemingshoofd in deze betekenis werd gebruik in artikel 63 der samengeschakelde wetten op het betaald verlof (artikel 19).

Er dient echter speciaal de aandacht gevestigd op de betekenis van het woord «onderneming» in artikel 1 ter vijfde en zesde alinea. Zij vestigen de territoriale bevoegdheid der werkrechtshraden. De werkrechtshraad van het rechtsgebied waar de onderneming is gevestigd zal in principe bevoegd zijn. Wat de wetgever als onderneming bedoelde was de bedrijfseenheid los van iedere juridische overweging, de sociale en economische werkplaats, waar de werkgever werkt. Daarbij werd geen rekening gehouden met de zetel der vennootschap of de plaats van de administratieve directie. Hier geeft men dus een geval waar de uitdrukking «onderneming» geen juridische inhoud dekt, maar louter een feitelijke toestand kenschetst.

21. Ook in het K. B. van 12 September 1946, waarbij de *pensioenwetten voor handenarbeiders* werden samengeschakeld, worden de termen «werkgever of zijn aangestelde» herhaaldelijk gebruikt om de persoon aan te duiden die de afhoudingen of stortingen moet verrichten of de verschillende formaliteiten moet vervullen, opdracht die ingevolge onze sociale wetgeving normaal in het kader der verplichtingen van de werkgever valt (zie aldus artikel 67, die strafrechtelijke sancties voorziet indien de werkgever in gebreke blijft en artikel 74, die de werkgever burgerlijk verantwoordelijk verklaart voor het betalen der boeten ten laste van hun aangestelden uitgesproken).

22. In gelijkaardige zin verwijzen wij naar de B.W. van 25 Februari 1947 waarbij de *pensioenwetten der mijnwerkers* worden samengeschakeld; en meer bepaald de artikelen 77 en 84. Wij merken echter in deze laatste wet opnieuw het gebruik op van het begrip «onderneming». Dit gebeurt weer telkens de wetgever ieder juridische overweging ter zijde laat om uitsluitend het economisch, het sociaal aspect van het bedrijf te beschouwen. Dit kunnen wij bij verschillende artikelen opmerken⁽²⁴⁾. Evenals in andere gevallen bedoelt dit woord enkel een feitelijke toestand aan te duiden. Het uitvoeringsbesluit van 15 October 1947 roept een identische bemerking op.

23. Het is m.i. te betreuren dat in een zeer recente wet, die van 26 Januari 1951, die handelt over de verplichting *een reeks documenten bij te houden*, er van alles wat te vinden is⁽²⁵⁾. Indien artikel 1 er op wijst dat het bijhouden van sommige registers en documenten op de «werkgever» berust, indien anderszits de «werkgevers, hun aangestelde en lasthebbers» er toe gehouden zijn alle nodige inlichtingen te verstrekken aan de controle-ambtenaren⁽²⁶⁾ en allen bij eventuele weigering met strafmaatregelen worden bedreigd, dan lezen wij opnieuw in artikel 7 dat de «ondernemingshoofden» burgerlijk verantwoordelijk zijn voor het betalen der boeten ten laste der aangestelden en lasthebbers uitgesproken.

Men mag dan ook betreuren dat de wetgever zich niet gehouden heeft aan een eenvormige terminologie daar waar die woorden toch hetzelfde bedoelen, en de term «werkgever» ook in andere wetten eensluidend was te vinden.

Een laatste opmerking over deze wet geldt het woord « instelling » van artikel 3. Deze term in de zin van het Franse « établissement » had m.i. beter vervangen geweest door « inrichting » of « werkplaats ». Ook daar moet zoals men ziet meer overeenstemming worden bereikt.

24. Een enige gelegenheid om de zelfstandige juridische functie van de onderneming uit te bouwen was natuurlijk aanwezig bij het onderzoek en de stemming der wet op de ondernemingsraden (wet van 20 September 1948). De wetgever had hier ongetwijfeld de kans om het statuut van de onderneming te bepalen, klaarte te scheppen in de verschillende begrippen en verantwoordelijkheden en aldus een terminologie juridisch vast te leggen, waar de komende sociale wetgeving kan naar verwijzen.

Dit alles is echter niet gebeurd. Meer nog: de wet zelf mist duidelijkheid (27) en kan aldus tot nutteloze verwarring aanleiding geven. Zo zullen wij vaststellen dat de betekenis van onderneming en ondernemingshoofd op sommige plaatsen van elkaar afwijkt. Inderdaad uit een studie van de wet en de parlementaire besprekingen moet worden geconcludeerd dat de onderneming zoals in deze wet opgevat, los staat van de juridische structuur waar zij is ingeschakeld. De term onderneming is geen juridisch begrip, wel een feitelijke toestand die mede bepaald wordt door economische, plaatselijke en vooral sociale elementen. Een vennootschap kan bijvoorbeeld bestaan uit verschillende ondernemingen in de zin van deze wet. Als bewijs van deze opvatting gelden in de voorbereidende werken en de definitieve van artikel 14 zelve: « Door onderneming verstaat men de technische bedrijfseenheid. » De logische gevolgtrekking die deze definitie medebrengt zou moeten zijn: « Door ondernemingshoofd verstaat men het hoofd van de technische bedrijfseenheid. » Welnu, dit besluit kan slechts aarzelen aangenomen worden voor enkele artikelen, voor andere hoegenaamd niet.

Aldus mag men zich afvragen of de persoon aangeduid door artikel 15, wel de leider is van de technische bedrijfseenheid, dan wel de werkgever. Daar wordt de taak van de ondernemingsraad beschreven die er o.a. in bestaat: « Alle maatregelen te onderzoeken die geschikt zijn om de ontwikkeling van de geest van samenwerking tussen het ondernemingshoofd en zijn personeel te bevorderen. » Dezelfde opmerking kan gemaakt worden voor het artikel 22: « De ondernemingsraad wordt voorgezeten door het ondernemingshoofd of door zijn gemachtigde voor het voorzitterschap. » Men mag met evenveel redenen aannemen dat de wetgever hier het hoofd van de technische bedrijfseenheid kan bedoeld hebben als de werkgever (in de brede zin van het woord).

In andere artikelen bedoelt de wetgever echter wel heel duidelijk niet het hoofd van de technische bedrijfseenheid, o.a. in artikel 34, waarbij « de ondernemingshoofden burgerlijk aansprakelijk worden gesteld voor de boeten... » Men heeft hier ongetwijfeld met het ondernemingshoofd te doen in de zin van de wet op het arbeidscontract, met de werknemer.

Een eerste opmerking dus: onderneming en ondernemingshoofd hebben niet steeds dezelfde betekenis.

25. Het wordt echter nog ingewikkelder wanneer men vaststelt dat de wet ook de term « werkgever » gebruikt. Indien aldus artikel 16 bepaalt dat de « ondernemingsraden op initiatief van de werkgever worden opgericht », dan vindt men in artikel 32, dat als de sanctie van artikel 16 kan aanzien worden dat: « De ondernemingshoofden die geen ondernemingsraad

hebben ingericht of verkiezing ervan... hebben verhindert, gestraft worden met... ». Indien men aan de term « werkgever » de betekenis kan hechten die wij in de wet op de werkrechtshoofden hebben gevonden en dus de morele rechtspersonen insluit, dan wijst de betekenis van ondernemingshoofd in artikel 32 wel uitsluitend naar fysieke personen, vermits enkel deze voor de strafrechtbank kunnen worden gedaagd en verwijderd deze betekenis zich dus van deze die wij in de wet op het arbeidscontract hebben gevonden. Ook de uitvoeringsbesluiten brengen hierin geen klaarte. Zij laten niet toe te besluiten of met ondernemingshoofd de technische bedrijfsleider dan wel de werkgever wordt bedoeld. De definitie aan « de onderneming » gegeven stuurt alles in de war.

Deze uiteenlopende terminologie was er mede aanleiding toe voor M. Grégoire (28) de betekenis niet letterlijk op te vatten in de zin van de onderneming, maar eerder in de zin van « inrichting » — établissement. Dit brengt echter geen bevredigende oplossing en vermijdt de verwarring niet. Moet men dus enerzijds ten sterkste betreuren dat de wetgever geen poging heeft gedaan tot grotere nauwkeurigheid, toch kan men anderzijds vaststellen dat al blijft de dubbelzinnige betekenis van de termen « onderneming — ondernemingshoofd » verder bestaan, deze wet dan de eerste is die — alhoewel slechts onvolledig in sommige van haar bepalingen — de onderneming formeel op het technische plan heeft gezien.

25. Het deel dezer wet waar gehandeld wordt over de bedrijfsraden (artikelen 6-10) gebruikt eveneens de term onderneming, ondernemingshoofd (artikel 7), maar dan blijkbaar niet in de betekenis van artikel 14; waar immers de wet het heeft over de « meest vooraanstaande organisaties der betrokken ondernemingshoofden en arbeiders », wordt duidelijk m.i. werkgeversverenigingen (patroonsfederaties) bedoeld. Voor het overige houden deze artikelen er een eenvormige terminologie op na, waar zij « bedrijfsraden » inrichten voor zekere bedrijfstakken; in feite staat men hier dus voor bedrijfstakraden! (29).

26. Daar de wet waarbij het Instituut der Bedrijfsrevisoren wordt ingericht (22 Juli 1953) o.a. ook ten doel heeft de werking der ondernemingsraden te steunen, ware het m.i. normaal geweest had men hier de benaming « ondernemingsrevisoren » verkozen boven bedrijfsrevisoren. De Franse tekst die het heeft over « réviseurs d'entreprise » is in die zin gelukkiger.

Naast deze eerste opmerking moet er nog een tweede gemaakt worden: ook hier is de gebruikte terminologie niet van alle verwarring vrij te pleiten. Inderdaad, nemen wij er slechts artikel 3 als bewijs van. De functie van de bedrijfsrevisor kan o.a. bestaan « ... in het boekhoudkundig ontleden van de toestand en werking der ondernemingen, zowel ten opzichte van hun kredietwaardigheid, hun rendement en hun risico's als van de wetten die op hen toepasselijk zijn » — ofwel ook opdrachten te vervullen die hen door de ondernemingsraad zijn toevertrouwd (§ 3 van artikel 15, b, 2°). Men ziet al dadelijk in dat het gebruik van het woord « onderneming » in dit laatste verband (artikel 3, 2° lid) niet meer overeenstemt met de betekenis van deze term in het eerste verband (artikel 3, 1° lid). Wordt immers de opdracht uitgevoerd op initiatief van de ondernemingsraad, dan spreekt men van ondernemingen als « technische bedrijfseenheden », terwijl in het eerste geval de term zowel kan doelen op alleenstaande bedrijven als op vennootschappen, waar verschillende exploitatiezetels verenigd zijn.

Par. 5. — *In het fiscaal recht.*

27. Wij zouden dit overzicht dat liep over het burgerlijk recht, strafrecht en de verschillende sociale wetten, nog kunnen aanvullen door de fiscale wetgeving eens even na te kijken. Maar dit zou geen aarde aan de dijk brengen om de eenvoudige reden dat de fiscale wetgeving de onderneming als sociaal en economisch geheel niet kent en slechts oog heeft voor de eigenaar — vennootschap of niet — die de winsten boekt. Het zal ons dan ook volstaan te vermelden dat de wetgever terecht het woord « onderneming » heeft terzijde gelaten in artikel 60 van het wetboek der met het zegel gelijkgestelde taxes en correct in de plaats « werkaanneming » heeft gebruikt.

Par. 6. — *Besluit.*

28. — 1. Een eerste besluit dringt zich op. Indien de wetgeving op sommige gebieden en vooral dan in het burgerlijk recht sedert anderhalve eeuw ongewijzigd is blijven bestaan, dan heeft zich daarentegen de sociale wetgeving in steeds sneller tempo ontwikkeld; wij staan dus enerzijds met rechtsverhoudingen zoals deze der aansprakelijkheid van meesters en aanstellers, die steunen op zeer bepaalde rechtsgronden, en anderzijds een maatschappelijke toestand die deze rechtsgronden slechts van heel ver benadert. Hoe kan men in sommige grote bedrijven de werkgever verantwoordelijk stellen voor de keuze van de werknemer wanneer hij veelal in die keuze hoegenaamd niet of slechts van heel ver is tussenbeide gekomen, en de werknemers ten andere soms slechts langs verschillende tussenpersonen om beveelt en leidt. Het wordt tijd m.i. — althans voor sommige grotere ondernemingen — die verantwoordelijkheid op andere beweegredenen te grondvesten.

2. Er bestaat nog geen juridisch statuut van de onderneming als technische, economische, sociale eenheid gezien. En bijgevolg ook niet van het ondernemingshoofd. Wel hebben sommige wetten de onderneming als dusdanig opgevat, zonder echter een statuut in te richten dat voor gans de wetgeving zou gelden.

3. Het is te betreuren dat de wetgever in vele wetten onvolledig is door slechts te gewagen van werkgevers en aangestelden zonder de lasthebbers in dezelfde tekst op te nemen. Waar het gaat over vennootschappen zou deze vergetelheid kunnen leiden tot spijtige vergissingen zolang ons opperste gerechtshof de beheerders blijft aanzien als lasthebbers en organen der vennootschap.

4. Er bestaat geen overeenstemming bij het gebruik van het woord « onderneming » — « ondernemingshoofd » tussen de verschillende takken van ons recht. De wetgever moet er m.i. dan ook naar streven de verouderde terminologie van het B. W. aan de nieuwe sociale evolutie aan te passen.

5. De verwarring die in de sociale wetgeving zelf tussen termen als werkgever — patroon — onderneming bestaat is nutteloos en zou kunnen vermeden worden indien de wetgever deze begrippen wilde verduidelijken en vastleggen voor alle wetten. De gebruikte terminologie lijdt tenslotte fataal onder de versnippering van de sociale wetgeving. Het wordt tijd dat de regering opdracht geve om een sociaal wetboek te voltooien waar alle besluiten worden samengeschakeld en alle begrippen op elkaar worden afgestemd. Daarin zou het oordeelkundig gebruik worden vastgelegd van termen als werkgever in de zin van de verantwoordelijke persoon (artikel 1384 B.W.), die met een andere een arbeids- of bediendencontract heeft gesloten, terwijl ondernemingshoofd zou wijzen op de technische bedrijfsleider die aan het hoofd staat van een sociaal en economisch zelfstandig geheel.

J. STEYAERT,
Advocaat bij het Hof te Gent.

(1) Zie L. Metzler — Le statut juridique de l'entreprise — Rapport présenté aux Journées de droit civil des 9 et 10 juin 1947 à Luxembourg.

(2) Idem — Considérations générales, blz. 10.

(3) Prof. L. Frédéricq — La notion juridique de l'entreprise en droit positif belge in J. T. 1947, blz. 473.

(4) Zie studie van Prof. Dr R. L. Goris in de Christelijke Werkgever, April 1953.

(5) Dit woord wordt hier in zijn meest brede betekenis opgevat en sluit o.a. het arbeids- en bediendencontract in, hoewel beide in feite tot het burgerlijk recht behoren — Zie Van Goethem, Beginselen van Sociale Wetgeving.

(6) Zie Van Daele — Groot Woordenboek der Nederlandse Taal.

(7) V. E. V. Berichten 1952, Nr 20, blz. 1053 en Nr 22, blz. 1147; 1953 Nr 3, blz. 218.

(8) Art. 1782 vlg.

(9) Ripert — La règle morale dans les obligations civiles — Rb Nijvel 26-1-50 in Rev. Gén. Assur. Respons. 4671.

(10) Planol Traité II.

(11) Josseraud T. II — zie eveneens Verbr. 24 Dec. 1951, Pas. I, 213 en RW 1951-52 kol. 1341 — Vr. Antwerpen 22 Maart 1951, R.W. 1950-51, kol. 1672.

(12) Luik 9 Nov. 1932 — Pas. 1934, II, 25.

(13) G. Abel en P. Lagasse, Code Industriel belge II, nr 1314 en 1327.

(14) Welke uitgever zal het eindelijk aandurven een volledig en degelijk in het Nederlands opgesteld wetboek op de markt te brengen?

(15) Verbr. 23 Oct. 1950 — R.W. 1950-51, kol. 830 — Pas. I, 90 — Verbr. 14 Jan. 1952 — Pas. I, 264 — W.R. Gent 21 Jan. 1952, T.S.R. 158.

(16) De meeste auteurs van hun kant gebruiken: werkgever.

(17) Van Goethem — Beginselen van sociale wetgeving, blz. 180 — Delaruwière en Namèche, blz. 9, nr 4.

(18) Sommige ondernemingen worden uitgesloten o.a. enkele landbouwondernemingen.

(19) Zie Rép. Prat. v° Accidents du travail nr 85.

(20) Nog andere artikelen wijzen in dezelfde richting: art. 13, 20, 36, 59.

(21) Zie eveneens art. 14 en 15.

(22) Zie Verbr. 15-1-1946, Rev. Prat. soc. 147 nr 3977, nota; Verbr. 15-12-1948 — J. Tr. 1948 nr 148 nota. Cyr. Cambier; J. Steyaert: De N.V. — kroniek der rechtspraak in R.W. 1950-51, kol. 641 nr 10 vlg.

(23) Zie Pol. Luik 4 Maart 1953 J. L. 1953, blz. 208: de afgevaardigde beheerder is geen werkgever.

(24) Zie aldus art. 2c., art. 21, 26, 30, 36, 39, 50, 68 enz.

(25) Zie eveneens de wijzigingen bij de wet van 28 Mei 1953 aangebracht.

(26) Art. 3 al. 2, art. 4 en 5.

(27) Zie A.P.R. v°, ondernemingsraad nr 8 vlg.

(28) M. Grégoire in J. T. 1948, blz. 537.

(29) Men vergelijke met de Nederlandse terminologie waar sprake is van Bedrijfscommissies, Productschappen, Hoofdbedrijfschappen en Bedrijfschappen.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 9 Juli 1953.

Eerste voorzitter: M. Louveaux.

Raadsheer-verslaggever: M. Giroul.

Eerste Advocaat-generaal: M. Hayoit de Termicourt.

Overeenkomst. — Gevolg slechts tussen partijen, artt. 1121 en 1165 B. W.). — Geen vordering van derde op grond van art. 1166 B. W.

Verzekering van een motorrijtuig tegen stoffelijke schade, die het mocht lijden, aangegaan door verzekeringnemers, die verklaard hebben te handelen zo voor eigen rekening als voor die van de niet bij de verzekeringsovereenkomst optredende eigenaar van het motorrijtuig. Schade aan het motorrijtuig door de verzekeraar aan de verzekeringnemers vergoed; die het ontvangen bedrag overhandigd hebben aan de eigenaar. Deze heeft opdracht gegeven aan een hersteller van auto's om de nodige reparaties te verrichten. Laatstgenoemde heeft geen vordering tegen de verzekeringnemers.

Krachtens de artikelen 1165 en 1121 B.W. hebben overeenkomsten immers slechts gevolg tussen de contracterende partijen, tenzij zij een beding inhouden ten behoeve van een derde, hetgeen ten deze niet het geval is.

Het feit, dat de verzekeringnemers de verzekeringspenningen aan de eigenaar van het motorrijtuig hebben overhandigd, sluit een vordering van de hersteller tegen de verzekeringnemers op grond van art. 1166 B.W. uit.

Jouveneau en Legay t/ Vilvorder.

Gelet op het bestreden vonnis, dd. 12 Januari 1952 gewezen door de Rechtbank van Koophandel te Luik, uitspraak doende in laatste aanleg;

Over het eerste middel: schending van de artikelen 1121, 1134, 1165, 1166, 1382 en 1384 van het Burgerlijk Wetboek, 1, 4 en 5 van de wet van 11 Juni 1874 op de verzekeringen en 97 van de Grondwet, doordat het bestreden vonnis, uitspraak doende over de vordering van verweerder in verbreking, welke strekt tot betaling van de prijs der reparaties, die hij heeft verricht aan het aan een derde, de heer Caix, toebehorende voertuig, aanleggers in verbreking heeft veroordeeld om hem de prijs te betalen van de door deze derde bestelde reparaties, zonder antwoord te verstrekken op de regelmatig in hun naam ingediende conclusies, waarbij zij deden gelden dat «ten onrechte aanlegger hen beschouwt als meesters, lastgevers van of aansprakelijken voor Caix, die alleen, vermits hij de reparaties had doen uitvoeren aan het voertuig waarvan hij eigenaar was, de prijs dezer reparaties verschuldigd was aan Vilvorder», en dat dienvolgens laatstgenoemde te hunnen opzichte over generlei vordering beschikte, en in elk geval door zijn beslissing enkel te doen rusten op de ten deze onverschillige overwegingen, afgeleid uit het sluiten door aanleggers van een verzekeringscontract waar Vilvorder buiten stond;

Overwegende dat uit de aan het Hof overgelegde stukken blijkt dat verweerder van aanleggers de prijs vorderde van reparaties, welke hij ten verzoeken van

een heer Caix had uitgevoerd aan een door een ongeval beschadigd motorvoertuig;

Dat het bestreden vonnis vaststelt dat dit voertuig; hetwelk het eigendom was van Caix, die in dienst was van aanleggers, onder meer verzekerd was tezamen met andere voertuigen, tegen stoffelijke schade, die het zou kunnen treffen, door een verzekeringspolis, ondertekend door aanleggers, die verklaarden zo voor hun eigen rekening te handelen als voor die van Caix; dat de polis bepaalde dat het verzekerd voertuig het eigendom was van laatstgenoemde;

Overwegende dat voormeld vonnis erop wijst dat aanleggers van de verzekeraar, zo voor zich als voor de rekening van Caix, de vergoeding hebben ontvangen van de schade, welke het verzekerd voertuig heeft geleden, en dat aanleggers bewijzen deze som overhandigd te hebben aan Caix;

Overwegende dat het bestreden vonnis beslist dat aanleggers ertoe zijn gehouden aan verweerder de prijs der reparaties te betalen om de enige redenen dat zij ter dekking van de door verweerder gerepareerde schade een verzekeringscontract hadden aangegaan en zulks in hun belang, schoon zij tevens voor Caix optraden, dat zij van de verzekeraar, zo voor zich zelf als voor rekening van Caix, de vergoeding van de door het ongeval veroorzaakte schade hebben ontvangen en het van weinig belang is, dat zij deze vergoeding aan de heer Caix ter hand hebben gesteld;

Overwegende dat krachtens de artikelen 1165 en 1121 van het Burgerlijk Wetboek overeenkomsten slechts gevolg hebben tussen de contracterende partijen en derden enkel tot voordeel strekken op voorwaarde, dat zij ten behoeve van dezen een beding inhouden; dat in de omstandigheden der zaak, gelijk zij in het vonnis zijn vermeld, geen enkele wetsbepaling de rechter toestond te beslissen, dat door het omstreden contract ten behoeve van verweerder tegen aanleggers een recht werd geschapen; dat anderzijds het feit, dat aanleggers de verzekeringsvergoeding aan Caix hebben ter hand gesteld van aard was om ongegrond te maken een eis tot betaling, door verweerder ingesteld tegen aanleggers op grond van artikel 1166 van het Burgerlijk Wetboek;

Dat daaruit volgt dat de redenen van het vonnis de daarin voorkomende beslissing niet wettelijk dragen en het middel gegrond is;

Om die redenen:

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat dit arrest zal worden overgeschreven in de registers van de Rechtbank van Koophandel te Luik en dat melding ervan zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten,

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van Koophandel te Verviers.

VLAAMSE JURISTEN

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 31 Maart 1953.

Voorzitter : M. Giroul.

Raadsheer - verslaggever : M. Vandermersch.

Advocaat-geenraal : M. Ganshof van der Meersch.

1. **Rechtsvordering.** — Optreden van de Staat in rechte.
2. **Belastingen.** — Uitgaven voor het gezin als belastingselement voor de extra - oorlogswinstbelasting. — Dezelfde uitgaven als tekenen of indicien bij aanslag in de gewone inkomstenbelasting. — Verdeling bij gelijke sommen van het verborgen gehouden bedrag der inkomsten over de verschillende dienstjaren.

1. Wanneer de Staat partij is in rechte, behoeft niet uitdrukkelijk te worden vermeld dat de Minister voor de Staat optreedt. De Staat doet immers zijn rechten voor het gerecht gelden door tussenkomst van zijn organen, de hoofden der ministeriële departementen, en in alle procedures met betrekking tot de inning en de invordering van de ten behoeve van de Staat geheven belastingen handelt de Minister van Financiën ambtshalve als officieel orgaan van de Staat.

2. Alle uitgaven voor het gezin, zowel gewone als ongewone, moeten bij de vermogensaccessen worden gevoegd om de gewone inkomsten over de belastbare periode weder samen te stellen. Ook al kunnen deze uitgaven à fonds perdu eventueel worden beschouwd als op zichzelf een teken van inkomsten opleverende, zijn zij volgens de bij de wet van 16 October 1945 ingevoerde bewijsregelen enkel een element, dat ertoe dient op onrechtstreekse wijze de massa te vormen van de onder toepassing van de extra-belasting vallende inkomsten.

Al maken de bij artikelen 2, § 3, van de wet van 16 October 1945 ingevoerde vermoedens een in zake extra-belasting bijzondere wijze van bewijslevering uit en al zijn zij deswege als zodanig niet toepasselijk op het stuk van gewone belastingen, ontleeft de administratie niettemin aan artikel 55 van de wetten op de Inkomstenbelasting het recht om zich met het oog op de heffing van de gewone belastingen te beroepen op de elementen, ten aanzien waarvan bedoelde vermoedens toepasselijk zijn, als tekenen en indicien, waaruit een hogere graad van gegoedheid blijkt dan uit de door de belastingplichtige aangegeven inkomsten.

De door een belastingplichtige voor het onderhoud van zijn gezin gedane uitgaven leveren het teken op van inkomsten, die hij voor deze uitgaven heeft gebruikt. Zij mogen door de administratie daarom in aanmerking genomen worden als tekenen of indicien en als grondslag dienen voor de raming van de belastbare grondslag. Zij vermogen deze raming te doen volgens tekenen of indicien, waaruit een hogere graad van gegoedheid blijkt dan uit de door de belastingplichtige aangegeven inkomsten. De administratie mag deze grondslag in de plaats stellen van het bedrag der aangegeven inkomsten, wanneer uit de vergelijking van dit bedrag met het geraamde blijkt dat het geraamde bedrag hoger is dan dat der aangegeven inkomsten.

Opdat het aldus door de administratie geleverde bewijs zonder uitwerking blijve, is niet voldoende, dat het bedrag der volgens elk der afzonderlijk genomen tekenen of indicien gedane bijzondere raming lager is dan het globaal bedrag der aangegeven inkomsten, wanneer de globale raming vol-

gens het geheel der tekenen en indicien dit bedrag overtreft.

De administratie past het in voormeld artikel 55 gestelde vermoeden toe op elk dienstjaar, wanneer zij bij gelijke sommen over elk der in geschil zijnde dienstjaren het bedrag der inkomsten verdeelt, ten aanzien waarvan zij door middel van de bijzondere bewijslevering van art. 55, § 1, heeft ontdekt dat zij verborgen gehouden waren. De administratie heeft zodoende niet gehandeld in strijd met artikel 32, § 1, der wetten op de Inkomstenbelasting, daar krachtens dit artikel de bedrijfsbelasting wordt geheven zowel op de vermoedelijke als op de vastgestelde inkomsten van het vorig jaar of van het tijdens het lopend jaar afgesloten boekjaar.

De Belgische Staat (Minister van Financiën)
t/ Piette Emile.

Gelet op het bestreden arrest, dd. 15 Mei 1951 gewezen door het Hof van Beroep te Brussel;

Over de grond van niet-ontvankelijkheid, opgeworpen door verweerder en afgeleid hieruit, dat de voorziening is betekend aan verweerder ten verzoeken van de Minister van Financiën zonder dat er is verklaard dat de Minister handelende als vertegenwoordiger van de Staat, zulks terwijl alle gedingen inzake belastingen gevoerd worden namens de Staat, vertegenwoordigd door de Minister van Financiën :

Overwegende dat de Belgische Staat zijn rechten vóór het gerecht doet gelden door tussenkomst van zijn organen, de hoofden der ministeriële departementen, en dat in al de procedures met betrekking tot de inning en de invordering van de ten behoeve van de Staat geheven belastingen de Minister van Financiën ambtshalve handelt als officieel orgaan van de Staat; Overwegende dat de grond van niet-ontvankelijkheid mitsdien niet kan worden aangenomen;

Over het enig middel : schending van de artikelen 97 en 112 van de Grondwet, 2 en 19 van de wet van 16 October 1945 tot invoering van een extra-belasting op de in oorlogstijd behaalde exceptionele baten, van de artikelen 25, paragraaf 1, 26, 32 en 55 van de wetten betreffende de inkomstenbelastingen, samengeschakeld bij koninklijk besluit van 12 September 1936 en, voor zoveel nodig, bij de besluiten van 3 Juni 1941 en 31 Juli 1943, en correlatiegewijs van artikel 2 van de besluiten betreffende de nationale crisisbelasting, samengeschakeld bij de besluiten van 16 Juni 1941 en 31 Juli 1943, doordat het bestreden arrest, 1°) uit de in de extra-belasting belastbare grondslag het bedrag der uitgaven voor het gezin weert door te steunen op de feiten, dat ten deze bedoeld bedrag geen uitgaven aan het licht brengt, welke de waarde van voorwerpen voor het normaal verbruik of de omvang der aangegeven inkomsten zouden te boven gaan en dat uit de uitgaven van deze aard geen vermogensaccres kan blijken, « geacht voort te komen van belastbare inkomsten », welke onder de extra-belasting vallen, zulks terwijl artikel 2, paragraaf 3, c, van de wet van 16 October 1945 tot invoering van een extra-belasting op de in oorlogstijd behaalde exceptionele inkomsten, winsten en baten, het vermoeden stelt dat, behoudens tegenbewijs, de sommen rechtstreeks of onrechtstreeks aangewend tot het aankopen, de aanleg en de transformatie van roerende en onroerende goederen voortkomen van belastbare inkomsten, en terwijl deze in de algemeenste termen vervatte bepaling de aan de uitgaven voor het huishouden bestede sommen aanziet als inkomsten, welke krachtens het in artikel 2, paragraaf 3, der wet omschreven

vermoeden dienen te worden begrepen in de onder de extra-belasting vallende belastbare grondslag.

2°) uit de in de gewone belastingen voor aanslag vatbare inkomsten voormelde uitgaven voor het gezin alsmede een som van 17.312 frank, weert, welke het Hof acht inderdaad het bedrag der verborgen bedrijfsinkomsten te vertegenwoordigen, door te laten gelden enerzijds dat voormelde willekeurig vastgestelde uitgaven noch het bestaan kunnen aan het licht brengen van de tekenen of indiciën, waaruit een hogere graad van gegoedheid blijkt dan uit de aangegeven inkomsten, noch een der elementen kunnen uitmaken welke vereist zijn om het bewijs op te leveren van bijkomende inkomsten, waarop de administratie een aanvullende aanslag zou vermogen te vestigen, en anderzijds, dat het principe van de annaliteit der belasting, hetwelk uitdrukkelijk is vastgelegd in artikel 32 der samengeschatte wetten, zich verzet tegen het omslaan bij gelijke delen van dit bedrag over elk der in geschil zijnde dienstjaren,

zulks terwijl aan de ene zijde artikel 55, paragraaf 1, generlei onderscheid maakt tussen de tekenen of indiciën, mits daaruit een hogere graad van gegoedheid aan het licht kan komen dan die, welke uit de aangegeven inkomsten blijkt, en terwijl naar luid van artikel 26, paragraaf 3, der samengeschatte wetten, de uitgaven voor het gezin uitgaven van persoonlijke aard uitmaken, welke niet mogen worden afgetrokken van de onder de bedrijfsbelasting vallende inkomsten, en terwijl anderzijds bij ontstentenis van enigerlei boekhouding het de administratie niet mogelijk is, zoals het Hof van Beroep schijnt te wensen, een wiskundige discriminatie te maken in de voor elk der oorlogsjaren verborgen inkomsten en terwijl in elke stand der zaak artikel 32 der samengeschatte wetten dergelijke discriminatie niet oplegt, vermits het bepaalt dat de belastbare inkomsten mogen worden vermoed :

Over het eerste onderdeel van het middel :

Overwegende dat krachtens de wet van 16 October 1945 de extra-belasting berekend wordt op een inkomstenexcedent in artikel 4, paragraaf 1, « exceptionele winst » genoemd, hetwelk wordt uitgemaakt door de gezamenlijke onder deze belasting vallende inkomsten welke werden behaald gedurende het in artikel 1, paragraaf 1, omschreven « belastbaar tijdperk », en de gezamenlijke inkomsten over het referentietijdperk overschrijden; dat aldus om de belastbare grondslag te bepalen vooraf twee massa's dienen gevormd, namelijk die van de « belastbare inkomsten » in de zin van artikel 2, paragraaf 2, en die van de inkomsten over het « referentietijdperk », in de zin van artikel 4, paragraaf 1, littera b, alinea 2;

Overwegende dat ten aanzien van de door de belastbare inkomsten opgeleverde massa de wetgever, benevens het rechtstreeks bewijs van het bestaan dezer inkomsten, een onrechtstreeks bewijs heeft erkend, hetwelk op de verrijking van de schatplichtige is gegrond; dat krachtens de besluitwetten van 6 October 1944, waarbij aangifte van sommige activa wordt verplicht gesteld, het bewijs van deze verrijking zal voortvloeien onder meer uit het vergelijken van de op 9 October 1944 aangegeven activa met de op 10 Mei 1940 bestaande;

Overwegende dat, al is dit vermogensaccres de vrucht der door de schatplichtige op zijn inkomsten gedane besparingen, een ander gedeelte der inkomsten noodzakelijk is gebezigd voor de levensbehoeften, dit wil zeggen besteed voor de uitgaven à fonds perdis,

welke de administratie « uitgaven voor het gezin » heet;

Overwegende derhalve dat om op deze onrechtstreekse wijze weder het geheel samen te stellen van de inkomsten over het belastbaar tijdperk, bij het vastgestelde vermogensaccres dienen te worden gevoegd de voor de uitgaven à fonds perdis gebezigde sommen; dat zulks des te meer dient te geschieden, daar van de massa dezer inkomsten de referentiewinsten zullen worden afgetrokken waarin, hetzij door hun werkelijkheid, hetzij door het wettelijk forfait, alle inkomsten zijn begrepen, zonder dat daarvan de voor de uitgaven à fonds perdis gebezigde inkomsten zijn uitgezonderd;

Dat hieruit volgt, vooreerst, dat alle uitgaven voor het gezin, hetzij normale of niet normale, bij de vermogensaccessen dienen te worden gevoegd om de inkomsten over de belastbare periode weder samen te stellen, en vervolgens, dat deze uitgaven à fonds perdis, ook al kunnen zij eventueel worden beschouwd als op zich zelve een teken van inkomsten opleverende, volgens de bij de wet van 16 October 1945 ingevoerde bewijsregelen enkel een element zijn hetwelk ertoe dient op onrechtstreekse wijze de massa te vormen van onder toepassing der extra-belasting vallende inkomsten;

Waaruit volgt dat het bestreden arrest door de uitgaven voor het gezin te weren om de enige reden dat, aangezien zij tot het aanschaffen van voorwerpen voor het normaal verbruik nodige sommen niet zijn te boven gegaan, deze uitgaven geen aanwijzing opleveren waaruit hogere inkomsten dan de aangegevene blijken, de in het middel aangehaalde wetsbepalingen heeft geschonden, en inzonderheid artikel 2 van de wet van 16 October 1945, hetwelk aanziet als onder toepassing van de extra-belasting vallende de tijdens het belastbaar tijdperk behaalde inkomsten, dit wil zeggen, buiten het gedeelte dezer inkomsten hetwelk tot het vormen van vermogensaccessen heeft gediend, het gedeelte dezer inkomsten hetwelk gebruikt geweest is voor de uitgaven à fonds perdis;

Over het tweede onderdeel van het middel :

Overwegende dat, al maken de bij artikel 2, paragraaf 3, van de wet van 16 October 1945 ingevoerde vermoedens een ter zake van de extra-belasting bijzondere wijze van bewijslevering uit en al zijn zij deswege als zodanig niet toepasselijk op het stuk van gewone belastingen, de administratie niettemin aan de bepalingen van artikel 55 der samengeschatte wetten het recht ontleent om zich met het oog op het vestigen van de gewone belastingen te beroepen als tekenen en indiciën, waaruit een hogere graad van gegoedheid blijkt dan uit de aangegeven inkomsten, op de elementen, ten aanzien waarvan bedoelde vermoedens toepasselijk zijn;

Overwegende dat de door een schatplichtige voor het onderhoud van zijn gezin gedane uitgaven het teken uitmaken van de inkomsten, welke de schatplichtige voor deze uitgaven gebezigd heeft; dat zij deswege, naar luid van artikel 55, paragraaf 1, der samengeschatte wetten, door de administratie in aanmerking mogen genomen worden als tekenen of indiciën en als grondslag dienen ter raming van de belastbare grondslag, tot welke raming zij vermag over te gaan volgens tekenen of indiciën, waaruit een hogere graad van gegoedheid blijkt dan uit de aangegeven inkomsten, en welke grondslag het haar geoorloofd is in de plaats te stellen van het bedrag der evengenoemde aangegeven inkomsten, wanneer uit de vergelijking van dit bedrag met het door de

raming der administratie opgeleverde blijkt dat deze raming hoger is dan het bedrag der aangegeven inkomsten;

Overwegende dat evenwel zo uit de tekst zelf van artikel 55, paragraaf 1, als uit het door de wetgever nagestreefde doel blijkt, dat de raming welke de administratie kan in de plaats stellen van de aangifte van de schatplichtige, een globale raming is volgens het geheel der door de administratie in aanmerking genomen tekenen en indicïën, en dat, opdat het bewijs dat de administratie aldus vermocht te leveren zonder uitwerking blijve, het niet volstaat dat het bedrag der volgens elk der afzonderlijk genomen tekenen of indicïën gedane bijzondere raming lager zij dan het globaal bedrag der aangegeven inkomsten, wanneer de globale raming volgens het geheel der tekenen en indicïën dit bedrag overtreft;

Overwegende derhalve dat door uit de onder de gewone belastingen vallende belastbare grondslag de inkomsten te weren, welke verweerder aan het onderhoud van zijn gezin heeft besteed, om de enige redenen dat uit de raming ervan, afzonderlijk genomen en onafhankelijk van de ramingen waartoe de administratie volgens andere tekenen of indicïën is overgegaan, geen hogere graad van goedheid blijkt dan uit de aangegeven inkomsten, en dat anderzijds de raming ervan willekeurig is geschied, het bestreden arrest de betekenis miskend heeft van artikel 55, paragraaf 1, van de samengeschatte wetten en deze bepaling heeft geschonden;

Over het derde onderdeel van het middel :

Overwegende dat de administratie door bij gelijke sommen over elk der in geschil zijnde dienstjaren het bedrag der inkomsten te verdelen, waarvan zij de verbergings heeft ontdekt door middel van de bijzondere wijze van bewijsoverlevering, ingevoerd bij artikel 55, paragraaf 1, der samengeschatte wetten, niets anders heeft gedaan dan bij vermoeden het deel verborgen inkomsten te bepalen, hetwelk in het bijzonder met elk dienstjaar verband houdt, en aldus op elk dienstjaar het in voormeld artikel 55 der samengeschatte wetten omschreven vermoeden toepast;

Overwegende dat de administratie zodoende in strijd met hetgeen het arrest beslist het bij artikel 32, paragraaf 1, der samengeschatte wetten bepaalde, niet heeft overschreden, naardien luidens dit artikel de bedrijfsbelasting wordt gevestigd zowel op de vermoedelijke als op de vastgestelde inkomsten van het vorig jaar of van het jaarlijks boekjaar tijdens het lopend jaar afgesloten, naar gelang het belastingplichtigen geldt, die een boekhouding per burgerlijk jaar voeren, of andere belastingplichtigen;

Waaruit volgt dat elk der onderdelen van het middel gegrond is;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden arrest, voor zoveel het de door verweerder voor zijn gezinsuitgaven gebezigde inkomsten weert uit de grondslag, belastbaar zo in de gewone belastingen als in de extra-belasting op de in oorlogstijd behaalde exceptionele inkomsten, winsten en baten, het de aanslag in de extra-belasting vernietigt in de mate dat deze werd gevestigd op voet van een belastbaar excedent, dat 92.088 frank overtreft, en het de aanslagen in de gewone belastingen vernietigt;

Beveelt dat dit cassatie-arrest zal overgeschreven worden in de registers van het Hof van Beroep te

Brussel en dat melding ervan zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van Beroep te Luik.

RAAD VAN STATE

3e Kamer. — 3 Juli 1953.

Zetel : MM. Devaux

voorzitter - verslaggever, Moureau en Holoye.

Auditoraat : M. Ligot, substituut.

Advocaat : Mr Devèze.

1. Rechterlijke macht. — Personeel der parketten en griffies. — Tuchtregeling (1 tot 4).
2. Rechtspleging. — Verzoekschrift. — Middel (1).
3. Openbare ambtenaren. — Epuratie (2 en 3).
4. Raad van State. — Geschil nietigverklaring. — Bevoegdheid (3).
5. Openbare ambtenaren. — Tuchtregeling. — Motieven der sanctie (3).
6. Administratieve akten. — Geldigheid. — Vormen. — Recht van de verdediging (4).

1. Wanneer de hoofdgriffier een griffiebeampte heeft ontslagen en de Minister van Justie dat ontslag heeft bekrachtigd, is die griffiebeampte onvankelijk tegen de beslissing van de Minister, de onregelmatigheden in de beslissing van de griffier te doen gelden.

2. De besluitwet van 8 Mei 1944 sluit niet uit dat de krachtens de wetten en reglementen bevoegde overheden of organen hun tuchtmacht volgens de bij die wetten en reglementen geregelde procedure uitoefenen, zelfs wanneer het om tekortkomingen gaat welke die besluitwet heeft willen straffen.

Een griffiebeampte is dus terecht op grond van artikel 10 der wet van 31 Juli 1920 bij epuratiemaatregel kunnen ontslagen worden.

3. De Raad van State heeft zijn beoordeling van de feiten niet in de plaats te stellen van die der overheid welke bevoegd is om de strafmaatregel toe te passen.

4. Wanneer de Minister van Justitie over het beroep van een door de griffier ontslagen griffiebeampte uitspraak doet, is hij niet verplicht zelf de betrokkene te horen.

In het onderhavige geval is het voldoende geweest dat de betrokkene door de griffier is gehoord en dat hij, na de hem ten laste gelegde feiten te hebben vernomen, zijn middelen heeft doen gelden in zijn beroep bij de Minister en later, na door de kabinetschef te zijn gehoord, in een brief aan de Minister.

5. Een materiële vergissing kan geen nietigverklaring van een administratieve akte medebrengen, wanneer niet wordt beweerd dat zij een zodanige vergissing tot gevolg heeft gehad dat die akte er door gewijzigd werd.

6. Verkeerde opgave van de rechtsgrond van een akte kan de nietigverklaring van die akte niet rechtvaardigen, wanneer de steller binnen de grens der macht is gebleven welke hem toebehoort krachtens de tekst die hij had moeten opgeven.

Gouthière t/ Belgische Staat (Minister van Justitie).

Gezien het verzoekschrift, 18 October 1950 ingediend door Max Gouthière;

Overwegende dat verzoeker de nietigverklaring vordert van het ministerieel besluit van 27 Juli 1950; dat de Minister van Justitie, bij dat besluit uitspraak doende over het beroep in artikel 10 der wet van 31 Juli 1920 bedoeld, het ontslag heeft bekrachtigd dat 10 April 1945 door de hoofdgriffier der Rechtbank van eerste aanleg te Charleroi was uitgesproken;

Overwegende dat verzoeker ontvankelijk is in het aanvoeren tegen die beslissing van die onregelmatigheden welke zouden voorkomen in de bij het ministerieel besluit bekrachtigde beslissing van de hoofdgriffier;

Overwegende dat verzoeker als eerste middel uitzet « dat de hoofdgriffier geen bevoegdheid had om tuchtmaatregelen inzake epuratie te treffen en dat verzoeker in ieder geval naar de daartoe bij Regentsbesluit ingestelde bijzondere commissies had moeten verwezen worden »; dat hij dus aanvoert dat zowel de beslissing, waarbij hij is ontslagen, als het besluit tot afwijzing van zijn beroep de besluitwet van 8 Mei 1944 hebben miskend;

Overwegende dat het ontslag door de griffier is uitgesproken en door de Minister bij toepassing van de wet van 31 Juli 1920 bekrachtigd; dat de besluitwet van 8 Mei 1944 hier niet toepasselijk was; dat de besluitwet van 8 Mei 1944 immers de toepassing der regelen van het bijzonder statuut der griffiers en griffiebeambten niet heeft uitgesloten; dat de Koning of de Minister aan wie hij opdracht geeft, volgens artikel 1 van die besluitwet, weliswaar het personeel, waarvoor dat statuut geldt, bij ordemaatregel kan schorsen, doch « onverminderd de uitoefening der tuchtmacht door de krachtens de wetten en reglementen bevoegde overheden of organen »; dat die besluitwet de uitoefening van die tuchtmacht niet uitsluit, zelfs waar het gaat om de tekortkomingen welke die besluitwet wilde bestraffen; dat artikel 8, onder « a », enkel betrekking heeft op de provinciale en gemeentelijke overheden en op de in artikel 1, eerste lid, n° 2 en 3, bedoelde organismen en dat het daarin onder « b » opgesteld beroep slechts betrekking heeft op « de beslissingen van de provinciale en gemeentelijke overheden en van de bovenvermelde organismen waarbij sancties uitgesproken worden in de bij bovenvermelde letter a) voorziene gevallen »; dat de in artikel 10 bedoelde commissies enkel betrekking hebben op de besluiten waarvan sprake in artikel 5, in het eerste lid van artikel 7 en in de artikelen 8 en 9; dat de wetgever, waar hij naar het eerste lid van artikel 7 verwijst, die procedure enkel heeft willen voorschrijven voor de bij toepassing der besluitwet genomen besluiten, maar niet voor de beslissingen die worden genomen bij toepassing van de statutaire bepalingen waarvan die besluitwet de procedure van toepassing niet wijzigde;

Overwegende dat verzoeker als tweede middel aanvoert dat de motieven, die de hoofdgriffier en de Minister doen gelden, geen ontslag konden rechtvaardigen; dat hij er geheel in het bijzonder de nadruk op legt dat een der aangevoerde motieven is dat hij geweigerd had ontslag te nemen;

Overwegende dat de griffier als motivering voor zijn beslissing een reeks nauwkeurige feiten heeft opgegeven die hij de betrokkene ten laste legde en dat hij na een als volgt luidende overweging: « dat die feiten zijn ontslag voldoende rechtvaardigen », schreef: « Aangezien de betrokkene gemeend heeft niet te moeten ingaan op een verzoek, binnen acht dagen ontslag te nemen »; dat de Minister van zijn

kant als motivering voor zijn besluit verscheidene feiten opgaf waarvan hij oordeelde dat zij bewezen waren door het onderzoek tegen de betrokkene door de krijgsauditeur bij de krijgsraad te Charleroi ingesteld en daaraan toevoegde: « Overwegende dat die houding het prestige van het Belgisch gerecht in de streek van Charleroi ernstig in het gedrang kon brengen »; dat hij er pas daarna aan toevoegde: « Overwegende dat de betrokkene geweigerd heeft ontslag te nemen, welke straf naar het oordeel van de hoofdgriffier gerechtvaardigd was »;

Overwegende dat niet het werkelijk bestaan der voornaamste tegen verzoeker aangevoerde feiten wordt betwist, doch wel de beoordeling die zij rechtvaardigen; dat de Raad van State zijn beoordeling niet in de plaats van die der bevoegde administratieve overheid heeft te stellen;

Overwegende dat verzoeker als derde middel doet gelden dat de akte van ontslag een andere identiteit dan de zijne vermeldt; dat hij niet beweert dat die vergissing van zodanige aard was dat zij de beslissing wijzigde; dat een louter materiële vergissing geen nietigverklaring medebrengt;

Overwegende dat verzoeker als vierde middel inroept dat de akte van ontslag is genomen krachtens artikel 12 der wetten van 18 Juni 1869, dat alleen toepassing vindt op het benoemen en het ontstaan van de griffiersklerken der vrederechten door de hoofdgriffier, terwijl verzoeker griffiebeampte was en op hem de wet van 3 Juli 1899 van toepassing was;

Overwegende dat de griffier, waar hij in de inleiding der beslissing naar artikel 12 der wet van 18 Juni 1869 verwijst, geen vergissing van zodanige aard begaat dat zij tot nietigverklaring aanleiding geeft, wanneer de administratieve overheid toch binnen de perken van de haar krachtens de wet van 3 Juli 1899 toekomende macht is gebleven;

Overwegende dat verzoeker als vijfde middel doet gelden dat de rechten van verdediging zijn miskend, omdat de Minister hem niet heeft gehoord;

Overwegende dat verzoeker door de griffier is gehoord en, na op 10 April 1945 kennisgeving en afschrift van het tegen hem uitgesproken ontslag te hebben ontvangen, de tegen hem aangevoerde feiten kende; dat hij de Minister van Justitie reeds op 17 April 1945 een verzoekschrift heeft doen geworden met een uiteenzetting der middelen, die hij tegen de beoordeling van de hem ten laste gelegde feiten had te doen gelden; dat die brief weliswaar verloren ging, doch dat een duplicaat ervan op 15 December 1947 aan de Minister werd overgemaakt en in het dossier voorkomt; dat verzoeker 3 April 1950 door de kabinetschef is ontvangen om zich te verdedigen en ingevolge dat gehoor, bij een brief van dezelfde datum, « de overwegingen in rechte » heeft bevestigd die hij tegen de akte van zijn ontslag had in te brengen; dat de Minister, alvorens uitspraak te doen, niet verplicht was persoonlijk verzoeker te horen, die gelegenheid had gekregen om zich in verband met de hem ten laste gelegde feiten te verdedigen en de middelen, welke hij tot staving van zijn beroep aanvoerde, te doen gelden;

(Verwerping — kosten ten laste van verzoeker).

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 7 Mei 1953.

Eerste Voorzitter : M. Van Winckel.

Raadsheren : M.M. Van Malleghem en Carnewal.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Vermeulen.

Advocaten : Mrs De Craemer (Brussel), De Potter, Cools de Juglart (Brussel) en Servais (Bergen).

1. **Koopovereenkomst. — Duidelijk beding. — Geen uitlegging. — Geen strijd met de openbare orde. — Potestatieve voorwaarde. — Bij wanprestatie kan steeds nakoming van de verbintenis gevorderd worden.**
2. **Huurovereenkomst. — De huurder kan van de verhuurder niet meer rechten verkrijgen dan deze zelf heeft.**
3. **Schadevergoeding wegens vertraging in het uitvoeren van een veroordeling.**

1. *Beding bij koopovereenkomst, dat op de gekochte grond geen gebouw zal mogen worden opgericht met een andere bestemming dan die van particuliere woning.*

De bewoordingen van dat beding zijn duidelijk en niet dubbelzinnig; zij laten geen twijfel omtrent de bedoeling van partijen. Het beding mag derhalve niet worden uitgelegd met een beroep op de artikelen 1602 en 1162 B.W.

Het beding is ook niet in strijd met de openbare bare orde of het openbaar belang.

Het feit, dat de verkoper zich het recht voorbehoudt om uitzonderingen op het beding toe te staan, maakt dit laatste niet nietig; de potestatieve voorwaarde maakt immers de daarvan afhankende verbintenis alleen nietig, indien de vervulling van de voorwaarde uitsluitend afhangt van de wil van hem die zich verbindt.

Wanneer partijen voor het geval van overtreding van enig beding enkel de ontbinding van de overeenkomst en schadevergoeding hebben voorzien, blijft de eisende partij niettemin gerechtigd steeds de uitvoering van de verbintenis te vorderen krachtens art. 1184, lid 2, B.W.

2. *Een huurder van de koper kan zich niet beroepen op een door deze laatste toegestane afwijking van bovenvermeld beding, daar de huurder niet meer rechten kan verkrijgen dan zijn verhuurder zelf heeft.*
3. *Een veroordeling tot schadevergoeding wegens vertraging in het uitvoeren ener veroordeling kan slechts een rechtsgrond vinden in het bewijs van en tot het beloop van de schade, door de vertraging veroorzaakt.*

Van Neck t/ N.V. Simli en Aglave t/ Simli en Van Neck.

Gezien de stukken, o.m. het vonnis tussen partijen op tegenspraak geweest door de rechtbank van eerste aanleg te Veurne, eerste Kamer, zetelende in burgerlijke zaken, op 12 Januari 1950;

Overwegende dat het hoger beroep van de partij Van Neck en dat van de partij Aglave — respectievelijk ter algemene rol ingeschreven onder n° 4397 en 4398 — tegen één en hetzelfde vonnis gericht zijn en dus uiteraard samenhangen;

Overwegende dat deze beroepen regelmatig zijn naar de vorm en tijdig zijn ingesteld;

Overwegende dat appellant Van Neck in hoedanigheid van erfgenaam van zijn echtgenote, Gabriëlle De

Tournay, hangende het geding vóór het Hof overleden, bij rechtsakte dd. 4 October 1952 op geldige wijze het geding heeft hervat;

Overwegende dat de partij Simli zich ten onrechte verzet tegen het overleggen door Van Neck van het huurcontract met de genaamde Dury gesloten; dat het stuk werd overgelegd, toen de debatten zonder enige beperking door het Hof heropend waren verklaard; dat dit huurcontract trouwens in verband staat met het schrijven, dat tot de heropening van de debatten aanleiding heeft gegeven;

Over de bevoegdheid :

Overwegende dat de eis tot tussenkomst en verbindendverklaring van het vonnis in wezen tot de bevoegdheid behoort van de rechter over de hoofdzaak;

Overwegende dat waar anderzijds geen veroordeling tegen de partij Aglave wordt gevorderd de vraag omtrent de bevoegdheid om kennis te nemen van een gebeurlijke eis tot uitzetting van de huurster zich thans niet voordoet;

Over de grond van de zaak :

Overwegende dat appellante Van Neck betwist dat de uitbating van het kindertehuis, zoals voorzien in de pachtovereenkomst met juffrouw Aglave en zoals in feite door deze huurster ingericht, onder toepassing valt van de aangehaalde verbodsbepaling, omdat deze uitbating noch het uiterlijk aspect van het gebouw, noch de bewoningsvoorwaarden wijzigt;

Overwegende dat de bewoordingen van de ingeroepen clause « tout bâtiment affecté à une destination autre que l'habitation privée » allen twijfel uitsluiten omtrent de bedoeling van de verkoopster Simli, om aan het domein het algemeen karakter van een rustige private woongelegenheden te behouden; dat, zo er aan bedoelde villa geen wijzigingen aangebracht werden, welke strijdig zijn met deze opvatting, de bewoning van deze villa door een gedurig afwisselend contingent kinderen, welke onder toezicht van vreemd personeel staan en tegen vergoeding aanvaard worden, klaarblijkelijk de perken van een privaat gebruik te buiten gaat; dat de bijzondere vermelding van « pension de famille » in de verbodsbepaling de kindertehuizen niet uitsluit die onder de algemene bewoording der clause zijn begrepen (art. 1164 B.W.); dat appellant niet gerechtigd is zich te beroepen op art. 1602 B.W. evenmin als op art. 1162 B.W. vermits hier geen dubbelzinnigheid van het beding bestaat, noch enige twijfel omtrent de bedoeling van de partijen mogelijk is;

Overwegende dat appellant verder de nietigheid dezer verbodsbepaling inroept als strijdig met de openbare orde of het openbaar belang; dat nochtans deze beperking der eigendomsrechten niet kan beschouwd worden als strijdig met enige wettelijke of natuurlijke verplichting, zodat er geen reden bestaat tot toepassing van art. 1133 B.W.; dat de bestemming van een bepaald domein tot uitsluitend gebruik van private rustwoningen, even nuttig voorkomt als de inrichting van kindertehuizen op andere gronden; dat de houding daaromtrent aangenomen door de openbare besturen geen wijziging meebrengt van de verbintenissen, door appellant vrijelijk tegenover geïntimeerde Simli aangegaan;

Overwegende dat bedoeld beding ook niet als nietig kan beschouwd worden, omdat Simli zich het vrije recht voorbehoudt al of niet toe te stemmen tot dergelijke inrichting; dat immers de potestatieve voor-

waarde als reden van nietigheid der verbintenis alleen voorzien is, wanneer de vervulling van de voorwaarde afhangt van de wil van hem die zich verbindt (artikel 1174 B.W.); dat er geen spraak kan zijn van leeuwen-aandeel buiten de winstverdeling bedongen in een vennootschapsovereenkomst (artikel 1855 B.W.);

Overwegende dat de toelating, door geïntimeerde gegeven aan andere eigenaars, niet kan beschouwd worden als een afstand van het litigieuze beding tegenover appelland, daar appelland in deze andere overeenkomsten geen beding te zijnen voordele kan ontdekken (art. 1165 B.W.);

Overwegende dat appelland ook zonder grond beweert, dat geïntimeerde stilzwijgend zou toegestemd hebben in de oprichting van bedoeld «tehuis»; dat immers uit de overgelegde briefwisseling tussen partijen wel blijkt dat geïntimeerde reeds na het eerste seizoen (1946) — en, namelijk op 9 Mei 1947 — de appelland aanmaande zijn verbintenis na te komen;

Overwegende anderzijds dat weliswaar artikel 33 van bedoelde verkoopvoorwaarden geen stopzetting voorziet, doch enkel de ontbinding van de verkoopsovereenkomst en schadevergoeding, maar geïntimeerde steeds gerechtigd blijft de uitvoering der verbintenis te vorderen op grond van art. 1184, lid 2 B. W.;

Overwegende dat appelland aldus ten onrechte de hervorming van het vonnis a quo vordert, waar het hem veroordeelt om binnen de dertig dagen een einde te stellen aan bedoelde uitbating;

Overwegende dat appellante Aglave aanvoert dat zij te goeder trouw deze uitbating ingericht heeft op grond van de toelating haar uitdrukkelijk door Van Neck in de huurovereenkomst gegeven;

Overwegende nochtans dat appellante als huurster van Van Neck niet meer recht kon verkrijgen dan hij zelf bezat, zodat de verbintenissen door haar schuldenaar aangaan ook in dezelfde mate haar rechten beperken; dat aldus de vordering tot tussenkomst en verbindend-verklaring van het vonnis door geïntimeerde tegen haar ingesteld gegrond is, doch enkel in zover het te wijzen vonnis uitspraak doet omtrent de rechten van Van Neck, maar geenszins wat de schadevergoeding betreft, waartoe partij Van Neck op grond van artikel 1142 B. W. wordt veroordeeld;

Overwegende dat de eerste rechter ten onrechte wat het verleden betreft de vordering tot schadevergoeding van geïntimeerde tegen Van Neck afgewezen heeft om reden van de onzekerheid nopens het bestaan en de omvang van enige schade;

Overwegende dat het bestaan van schade hier nochtans moet worden aangenomen; dat het bewijs daarvan echter niet rechtstreeks te zoeken is in de klachten der burens nopens de ongemakken, die voortvloeien uit de gewraakte uitbating worden veroorzaakt, maar dat de schade veeleer spruit uit de desorganisatie van de verdere verkoop van percelen door het feit dat de uitbaters van het domein bij niet naleving door de eerste kopers van de hun opgelegde verplichtingen zich in de onmogelijkheid bevinden nauwkeurig de voorwaarden te bepalen, onder dewelke de villa-gronden te verkrijgen waren; dat namelijk de geïntimeerde tegenover de personen welke wensten percelen aan te kopen geen stellige verbintenis kon aangaan nopens de verdwijning van de litigieuze uitbating;

Overwegende dat op grond van de artikelen 1142 en 1145 B. W. deze schadevergoeding dient toegekend te worden vanaf de datum van het huurcontract, in hetwelk aan Aglave machtiging verleend werd om dergelijke uitbating in te richten, hetzij vanaf 20 Juli 1946;

Overwegende dat het bedrag der vergoeding tot de datum hierna bepaald om een einde te stellen aan de uitbating van het kindertehuis ex aequo et bono mag worden vastgesteld op 25.000 frank en in deze mate het incidenteel beroep gegrond is;

Overwegende dat het vonnis a quo ten laste van appelland Van Neck «een verwijlsvergoeding van 500,— frank» uitgesproken heeft voor iedere dag vertraging in het uitvoeren van de uitgesproken veroordeling;

Overwegende dat een veroordeling tot vergoeding wegens vertraging in het uitvoeren ener veroordeling slechts een rechtsgrond kan vinden in het bewijs en tot het beloop van de schade, waartoe die vertraging aanleiding zou geven (De Page, T. III, n° 160; Kluyskens, B. I, n° 73, uitg. 1947; Verbr., 10 Maart 1932, Pas. 1932, I, 98; Verbr. 30 September 1937, Pas. 1937, I, 249);

Overwegende dat naar het oordeel van het Hof die schade in casu, gelet op de omstandigheid, dat bij voortduren der verboden uitbating van het verkochte perceel de nadelige gevolgen voor Simli zich zwaarder en zwaarder zullen laten voelen, in billijkheid op 50,— frank per dag mag worden vastgesteld;

Om deze redenen,

en om die van de eerste rechter, die met bovenstaande beschouwingen niet strijdig zijn,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 Juni 1935;

Rechtdoende in de samenhangende zaken n° 4397 en 4398 A. R.;

Alle verdere of strijdige conclusies als ongegrond verwerpend;

Gehoord omtrent de bevoegdheid de heer eerste-advocaat-generaal Vermeulen, die verklaard heeft zich naar het oordeel van het Hof te gedragen;

Bevestigt het vonnis a quo in zover het de appelland Van Neck veroordeelt om binnen de dertig dagen een einde te stellen aan de uitbating van een kindertehuis in de villa, opgericht op de grond door hem aangekocht van geïntimeerde, met dien verstande echter dat deze dertig dagen te rekenen zijn vanaf de betekening van het onderhavig arrest;

Bevestigt het insgelijks in zover het deze beschikking gemeen en tegenwerpbaar verklaart aan appellante Aglave Marcelle en haar tevens akte verleent van haar voorbehoud van schadeloosstelling vanwege de partij Van Neck;

Hervormend, bepaalt op 50,— frank in plaats van 500,— frank per dag het bedrag der vergoeding door appelland aan geïntimeerde te betalen; wegens de schade, die zij door de vertraging in de uitvoering van het vonnis mocht lijden;

Doet het beroepen vonnis te niet voor zoveel het aan geïntimeerde alle recht op vergoeding voor het verleden ontzegt en wat de beschikking omtrent de kosten betreft; opnieuw wijzend op die punten, veroordeelt appelland om te betalen aan geïntimeerde als schadevergoeding tot de datum hierboven bepaald om een einde te stellen aan de uitbating van het kindertehuis een som groot 25.000 frank, de opgevorderde rente hierin begrepen;

Verwijst appelland tot de gerechtelijke intresten op dit bedrag vanaf evengemelde datum;

Verklaart ongegrond voor het overige de beroepen van geïntimeerde, van appelland Van Neck en van appellante Aglave;

Verwijst de partijen Van Neck en Simli elk tot de helft der kosten van beide instanties, daarin begrepen de kosten aan de zijde van de partij Aglave.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 8 Juni 1953.

Voorzitter : M. Thienpont.

Raadsheren : M. M. Verougstraete en Moeneclaeys.

Advocaat-generaal : M. Matthys.

Advocaten : Mrs J. Van Hoof (Brussel)

en Verwilghen (Dendermonde).

Faillissement. — Vonnis in zake faillissement in de zin van art. 465, lid I, Faillissementswet.

De vordering tot nietigverklaring krachtens art. 445 Fw. van een rechtshandeling op grond, dat zij in het verdachte tijdvak is verricht, leidt tot een vonnis inzake faillissement in de zin van art. 465 Fw. zodat de termijn van hoger beroep slechts vijftien dagen na de betekening bedraagt.

De wetbepalingen betreffende de termijn en ontvankelijkheid van hoger beroep raken de openbare orde en moeten derhalve ambtshalve worden toegepast.

P. t/ Verwilghen q.q.

Advies O. M.

I. De oorspronkelijke rechtsvordering en het vonnis « a quo » :

Heynderickx Roger, voorheen handelaar in textielwaren te Wetteren, werd bij vonnis van de Rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde, rechtdoende in zaken van koophandel, d.d. 12 November 1949 failliet verklaard. Het tijdstip van de staking der betalingen werd bepaald op 12 Mei 1949.

De oorspronkelijke eis, vóór dezelfde rechtbank door de curator in het voormelde faillissement tegen appellante ingesteld, omvatte twee onderdelen.

1°. *Eerste onderdeel* : de vordering strekte tot het nietig en zonder enig gevolg verklaren ten opzichte van failliete boedel op grond van art. 445, tweede lid, der Faillissementswet van 18 April 1851 van een verkoop door de failliet aan appellante gedaan binnen het verdachte tijdvak, zijnde omstreeks 15 Augustus 1949, verkoop welke de levering betrof van minstens 1200 dozijn sponshanddoeken tegen 4,50 fr. en 6 fr. het stuk; alsmede van 200 dozijn washandjes tegen 1 fr. het stuk, terwijl de werkelijke verkoopwaarde van deze waren aanzienlijk hoger was, zodat deze verkoop een handeling, verrichting, of overeenkomst betrof onder bezwarende titel, waardoor de waarde van hetgeen de failliet had gegeven de waarde van hetgeen hij daarvoor had ontvangen merklijk overtrof.

Daar appellante nog in het bezit was van 180 dozijn en 5 stuks handdoeken alsmede van vier stuks washandjes, vorderde de curator de veroordeling van oorspronkelijke verweerster tot het terugbrengen in de failliete boedel van deze overblijvende waren, zonder verder betaling te eisen van de tegenwaarde der ontbrekende koopwaren.

2°. *Tweede onderdeel* : de vordering strekte tot veroordeling van appellante tot betaling ener schadeloosstelling ten bedrage van 79.070 fr., zijnde het verschil tussen de door de failliet voor bedoelde waren aan zijn leveranciers betaalde aankoopprijzen en de door appellante aan de failliet betaalde aankoopprijzen. Deze eis was gegrond op art. 1382 B.W. wegens een naar beweerd door appellante gepleegd onrechtmatige daad, zijnde haar samenwerking met de failliet bij het afsluiten van de betwiste verkoop.

Bij vonnis op tegenspraak dd. 3 Juli 1952 heeft de rechtbank het eerste onderdeel van de oorspronkelijke rechtsvordering toegewezen. Wat het tweede onderdeel van deze vordering betreft, vaststellende dat de curator het begaan door appellante van een onrechtmatige daad noch bewezen, noch aangeboden had te bewijzen, heeft de rechtbank deze eis tot schadeloosstelling afgewezen.

De aandacht wordt er op gevestigd dat het gewezen vonnis aan de oorspronkelijke verweerster betekend werd bij exploit dd. 4 September 1952 en oorspronkelijke verweerster eerst bij exploit dd. 27 September 1952, zijnde 23 dagen na die betekening, tegen dit vonnis in hoger beroep gekomen is.

Wat de curator betreft, heeft hij zich bij de beslissing neergelegd; door hem werd ook geen incidenteel beroep ingesteld, zodat de afgewezen eis tot schadeloosstelling niet meer ter sprake komt.

II. Ontvankelijkheid van het beroep :

Voormelde vaststellingen leiden er ons toe ambtshalve de vraag te onderzoeken of op grond van artikel 465 der wet dd. 18 April 1851, waarbij bepaald wordt dat de gewone termijn om tegen een in zake faillissement gewezen vonnis hoger beroep in te stellen slechts vijftien dagen is, te rekenen van de betekening, het beroep van appellante in het onderhavige geval eigenlijk wel tijdig werd ingesteld en derhalve ontvankelijk is?

Deze vraag komt er op neer na te gaan of de beslissing welke door appellante — en door haar alleen — aan de beoordeling van het Hof is onderworpen, als « een vonnis gewezen inzake faillissement » dient te worden beschouwd, zij het dan ook dat deze wettelijke uitdrukking, opgenomen in een wetbepaling van uitzonderlijke aard, in enge zin dient te worden verklaard. (Zie : R.P.D.B., V^o Appel en matière civile et commerciale, n° 138).

Vanzelfsprekend is het dat het beroep van de oorspronkelijke verweerster noodzakelijk en uitsluitend moest beperkt zijn tot dit deel van het gewezen vonnis, waarbij de eis van de curator, strekkende tot de nietigverklaring van de verkoop op grond van artikel 445, tweede lid der wet dd. 18 April 1851, toegewezen werd, vermits enkel die beschikking van het vonnis appellante grieven kon; een verder reikend beroep was wat appellante betreft ten deze niet denkbaar, vermits tegen de andere beschikking van het vonnis enkel en uitsluitend de curator bezwaren kon doen gelden, wat hij niet gedaan heeft.

Aldus beschouwd en noodzakelijk beperkt, komt het bestreden vonnis ons voor als zijnde van meetaf een rechterlijke beslissing gewezen nopens een rechtsvordering, die haar oorsprong vindt in de staat van faillissement zelf, a.g. omtrent een rechtsgeschil dat zonder de faillietverklaring van de verkoper met de aankoopster niet had kunnen rijzen. Deze faillietverklaring en het in verband daarmee door de rechtbank bepaalde tijdstip, waarop de failliet opgehouden had te betalen, waren immers ten deze onontbeerlijk opdat de schuldeisers door toedoen van de curator zich ertoe konden beperken, mits te voldoen aan de loutere bewijslast van de merklijke meerwaarde van het verkochte ten opzichte van de door de failliet daarvoor ontvangen prijs, de nietigverklaring van bedoelde verkoop te eisen.

Daartegen kan bezwaarlijk opgeworpen worden dat, ware de verkoper niet failliet verklaard, één of meer van zijn schuldeisers toch hun toevlucht hadden kunnen nemen tot de pauliaanse rechtsvordering, voorzien bij art. 1167 B.W. Inderdaad, in dergelijk geval had-

den de schuldeisers aan de zware bewijslast moeten voldoen, dat niet enkel hun schuldenaar de verkoop had gesloten of de handeling had verricht met de wetenschap, dat daarvan behandeling der schuldeisers het gevolg zou zijn, maar bovendien dat dit bedrog insgelijks bestond bij de koopster en deze wist dat bedoelde verrichting tot benadeling der schuldeisers van haar verkoper strekken moest.

Het wil ons dan ook voorkomen dat de door appellante bestreden beschikking, zoals deze «in casu» te haren opzichte noodzakelijk beperkt was, wel degelijk een vonnis is «gewezen inzake faillissement» (Zie: E. de Perre, «Manuel du Curateur de faillite», 2de druk, 1900, n° 11; Luik, 22 November 1888, B. J. 1889, kol. 28 en 29; Brussel, 17 November 1888, B. J. 1889, kol. 172).

Wij menen dat appellante dan ook, — wat haar beroep betreft, — de uitzonderlijke termijn van vijftien dagen, bepaald bij art. 465, eerste lid, der wet dd. 18 April 1851 diende na te leven, wat zij niet gedaan heeft.

Daar de wetsbepalingen, betreffende de termijn en de ontvankelijkheid van het hoger beroep de orde der rechtscolleges aanbelangen en derhalve de openbare orde raken, (Zie: Brussel, 17 November 1888 in fine, B. J. 1889, kol. 173) zijn wij ertoe gebracht amtsshalve wegens het te laat instellen van het hoger beroep tot de niet-ontvankelijkheid daarvan te moeten besluiten.

J. Matthijs.

Arrest

Overwegende dat de oorspronkelijke eis strekte:

1° tot het nietig en zonder enig gevolg verklaren ten opzichte van de failliete boedel op grond van art. 445, tweede lid, der Faillissementswet van 18 April 1851 van een verkoop, door gefailleerde aan appellante gedaan binnen het verdachte tijdvak;

2° tot de veroordeling van appellante een schade-loosstelling te betalen ten bedrage van 79.000 fr. op grond van art. 1382 B.W. wegens een fout, zg. bij het afsluiten van de betwiste verkoop gepleegd;

Overwegende dat het bestreden vonnis het eerste onderdeel van de oorspronkelijke eis heeft toegewezen en het tweede onderdeel afgewezen;

Overwegende dat geïntimeerde qq. in deze beslissing heeft berust en het op 4 September 1952 aan appellante heeft laten betekenen; dat deze laatste eerst bij exploit dd. 27 September 1952, zijnde 23 dagen na die betekening, tegen dit vonnis in hoger beroep gekomen is;

Overwegende dat dit beroep, vanzelfsprekend beperkt is tot dit deel van het vonnis, waarbij de eis van de curator tot de nietigverklaring van de verkoop op grond van art. 445, 2de lid, der wet van 18 April 1851 toegewezen werd;

Overwegende dat luidens art. 465 der wet van 18 April 1851 de gewone termijn om tegen een in zake faillissement gewezen vonnis hoger beroep in te stellen slechts 15 dagen is, te rekenen van de betekening;

Overwegende dat, alhoewel deze wetsbepaling om wille van haar uitzonderlijke aard in enge zin dient te worden verklaard, het vonnis a quo in zijn bestreden beschikking nochtans moet aangezien worden als zijnde gewezen in zake faillissement, daar de rechtsvordering, welke het beslist, slechts kon ontstaan ten gevolge van de faillietverklaring;

Overwegende dat de wetsbepalingen betreffende de termijn en de ontvankelijkheid van hoger beroep de openbare orde raken en derhalve van amtswege dienen te worden toegepast;

Om die redenen:

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 Juni 1935;

Gehoord de heer substituut procureur-generaal Mathys in zijn eensluidend advies,

verklaart het hoger beroep niet ontvankelijk, omdat het te laat is ingesteld;

Veroordeelt appellante tot de op het hoger beroep gevallen kosten.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE HASSELT

2 April 1953.

Voorzitter: M. Hamont.

Rechters: M.M. Leen en Ghysen.

Advocaten: Mrs Gruyters en Sevens.

Gemeente en Pacht. — Onbevoegdheid van het College van Burgemeester en Schepenen tot opzegging van de pacht van door de gemeente in pacht gegeven gronden. — Beslissing van de Gemeenteraad vereist. — Nietigheid van verzet tegen opzegging wegens niet-ondertekening en wegens niet-inachtneming van vormvereiste (toezending bij aangetekende brief).

Het College van burgemeester en schepenen is niet bevoegd tot eigenmachtige opzegging van de pacht van door de gemeente in pacht gegeven gronden; voormeld college kan slechts een beslissing van de gemeenteraad uitvoeren, doch kan zelf geen initiatief nemen.

Het college van burgemeester en schepenen ontleent die macht niet aan artikel 90/10^e Gemeentewet, dat het belast met het beheer van de goederen der gemeente, alsmede met de vrijwaring van haar rechten.

Artikel 81 Gemeentewet geeft alleen aan de raad bevoegdheid om de voorwaarden vast te stellen voor de verhuring, de verpachting en elk ander gebruik van de opbrengsten en inkomsten van de goederen en rechten der gemeente.

Het is ook de strekking van de wet van 7 Mei 1929 op de verhuring van landelijke eigendommen, toebehorend aan de Staat, de provinciën, de gemeenten of andere openbare lichamen, dat de opzegging gedaan wordt krachtens besluit van de gemeenteraad.

Het college van burgemeester en schepenen zou ook niet de in artikel 1775 B. W. bedoelde ernstige redenen kunnen opgeven, indien niet een beslissing van de raad is voorafgegaan.

Ook de artikelen 77/2° en 76/6° Gemeentewet wijzen in dezelfde richting.

De rechter is bevoegd om de tussen een publiekrechtelijk lichaam en een gewoon burger bestaande rechtsband te beoordelen.

Verzet van een pachter tegen de opzegging bij een niet-ondertekend stuk. Verzet niet bestaande.

Verzet nietig wegens niet-inachtneming van vormvereiste (niet-toezending bij aangetekende brief).

Gemeente Wijchmaal t/ Smeets en cs.

Overwegende dat het beroep regelmatig is en tijdig gedaan; dat zijn ontvankelijkheid niet is betwist;

Overwegende dat de oorspronkelijke eis ertoe strekte de opzegging, gegeven door het schepencollege van

Wijchmaal in dato 7 Maart 1952 van een landpacht tegen 15 Maart 1954, te horen geldig en van waarde verklaren, overeenkomstig artikel 1775 B. W.;

Overwegende dat de eerste rechter aan het schepencollege de bevoegdheid niet toekende van een opzegging te geven, daar hij de mening is toegedaan dat het alleen aan de gemeenteraad is van een beslissing te nemen over de voorwaarden van een pacht; dat het schepencollege alleen een beslissing van de gemeenteraad kan uitvoeren, maar zelf geen initiatief had te nemen;

Overwegende dat hiertegen beroepster aanvoert dat volgens artikel 90/10° van de Gemeentewet, het schepencollege bevoegdheid heeft van alle daden van beheer nopens de eigendommen van de gemeente te stellen, alsmede de vrijwaring van haar rechten;

Overwegende dat dit artikel niet uitdrukkelijk spreekt van opzegging geven of een einde stellen aan een lopende overeenkomst; dat dus moet nagegaan of in de geest van de Gemeentewet deze macht aan het schepencollege of aan de raad alleen is toegewezen;

Overwegende dat hierop in ontkennende zin moet geantwoord en gezegd dat het schepencollege deze bevoegdheid niet heeft; dat het de raad is die deze beslissing moet treffen onder meer omdat artikel 81 Gemeentewet aan de raad alleen de bevoegdheid geeft de voorwaarden vast te stellen voor de huur of de pacht en voor elk ander gebruik van de opbrengsten en inkomsten der eigendommen en rechten van de gemeente;

Dat alhoewel het moet aangenomen dat opzegging geven meestal een daad van beheer is en niet een daad van beschikking, het in het geval van artikel 1775 B. W. het geven van opzegging toch meer is dan een loutere daad van goed beheer;

Dat immers om een geldige opzegging te kunnen geven er zekere voorwaarden moeten nageleefd en zekere beslissingen getroffen die niet tot de bevoegdheid behoren van het schepencollege, maar alleen van het bezittend bestuur;

Door de bewoordingen van artikel 81 Gemeentewet is het juist duidelijk dat de inhoud van artikel 90/10° nooit kan zijn de beslissingen nopens de voorwaarden der huur of landpacht te laten vaststellen door het schepencollege; besluit waatoe men onvermijdelijk zou moeten komen indien de opzegging door het schepencollege zonder voorafgaande gemeenteraadsbesluit zou geldig zijn, en de door haar aangehaalde redenen zouden moeten onderzocht worden, nopens hun ernst en gewichtigheid;

Overwegende dat in de wet van 7 Mei 1929 op de verhuring van de landeigendommen van de Staat, de provinciën en de gemeenten en andere openbare instellingen, artikel 2 zegt: elke lopende pacht wordt van rechtswege hernieuwd tegen dezelfde voorwaarden en voor dezelfde termijn, doch zonder dat haar duur korter moge wezen dan drie jaar, zo binnen de wettelijke termijnen het bezittend bestuur de pacht niet opzegt, of aan de pachter de prijs en de voorwaarden der nieuwe pacht niet heeft doen kennen. De prijs en de voorwaarden der nieuwe pacht worden goedgekeurd als voorzien bij artikel 1, lid 2, wet van 7 Mei 1929;

Overwegende dat dus de zin van de wet op de verhuring is dat het bezittend bestuur, hier de gemeente, dus de opzegging zou geven; de gemeente is hier tegenwoordig door de gemeenteraad en door niemand anders, want zij moet eveneens de lasten en voorwaarden opstellen en men spreekt niet van een commissie of college dat de bevoegdheid zou overnemen;

Overwegende dat de wetgever in zijn wetgeving enerzijds het openbaar bestuur wil beveiligen tegen

slechte huurders, maar aan de andere zijde al haar bezorgdheid aan de dag heeft gelegd om aan de pachter zo lang mogelijk het genot te geven over de gronden, dienende tot de landbouw;

Dat dus de opzegging gegeven om een ander doel of beschikking te geven aan de goederen, moet vastgelegd zijn in een beslissing van het bestuur dat de hogere belangen van al de inwoners zou doen primeren op de individuele nadelen door de opzegging geschapen (wet van 7 Juli 1951);

Overwegende dat artikel 82 Gemeentewet nogmaals de raad bevoegd maakt om kwijschelding te geven van pachtsommen, en artikel 83 geeft aan de raden het beheer over hun bossen en wouden — geen sprake van schepencollege;

Overwegende dat om opzegging te kunnen geven de raad zou moeten beslissen wat er met de gronden zou dienen gedaan om de rechtsgronden van de opzegging te kunnen aanduiden;

Immers hoe kan het schepencollege de ernstige redenen van artikel 1775 aangeven dan wanneer de raad er nog niet over gestatueerd heeft;

Hetzelfde zou immers zijn als een opzegging zonder redenen, alsdan hoe kan de pachtig de geldigheid en de gegrondheid van de opzegging betwisten, indien de redenen niet vaststaan, en het artikel 81 Gemeentewet nu eenmaal aan de raad het recht voor het vaststellen van al de voorwaarden heeft toegekend. Dat zou tegenstrijdigheid betekenen;

Dat het alzo onontbeerlijk is dat de raad eerst zou beslissen over de nieuwe bestemming, te geven aan de gemeentelijke goederen; dat hij het ook alleen is die kan beslissen of er ja dan niet opzegging moet gegeven worden;

De redenen opgegeven door het schepencollege hebben slechts waarde wanneer een beslissing van de raad deze komt te bevestigen en de rechtsonderhorigen niet de slachtoffers zouden worden van niet geoorloofde politieke praktijken;

Overwegende dat nog in dezelfde geest artikel 77/2° der Gemeentewet is opgesteld, en dat zij dan de raad de bevoegdheid geeft om de verdeling en het genot van het weiland, het hakhout er van; de vruchten der gemeente te regelen en vast te stellen, en onder welke voorwaarden de gemeenteraden hun rechten kunnen uitoefenen;

Dat wanneer het gaat over onbewerkte gronden, alsook over een wijziging in de manier van uithaten van een deel of geheel van gemeentelijke goederen de beslissingen daarover getroffen, aan de goedkeuring van de Deputatie zijn onderworpen (artikel 76/6° Gemeentewet, artikel 77 (1 en 2) Gemeentewet);

Overwegende dat waar de Gemeentewet in haar artikel 90/10° aan het schepencollege het beheer heeft opgedragen over de goederen der gemeente, alsmede de vrijwaring der rechten, zowel de domeingoederen als de privaattoederen bedoelde;

Dat het nochtans niet te betwisten is dat niettegenstaande dit artikel de raad alleen de macht heeft om het gebruik en de bestemming dezer goederen te regelen, onder de voorwaarden door de wet gesteld;

Dat het schepencollege als uitvoerende macht het besluit van de gemeente mocht bekend maken en uitvoeren;

Het is een mandataris van de raad, maar heeft zelf geen beslissing te nemen; er moet een uit te voeren beslissing van de raad aanwezig zijn volgens artikel 81 Gemeentewet;

Overwegende dat deze beslissing er niet was en de opzegging gegeven door het schepencollege als van geen waarde dient nietig verklaard, zowel in de geest van de Gemeentewet als van de wet op de landpacht;

Overwegende dat de besluiten van beroepster nopens de onbevoegdheid der Rechtbank dienen verworpen, gezien de Rechtbank zich ertoe bepaalde de rechtsband die er bestaat tussen een publiekrechtelijke instelling en een gewoon burger te beoordelen en dat zij moet nagaan of de overheid de wet die zij zelf inroept (7 Juli 1951) ten hare voordele of niet, kan doen toepassen;

De verhuring door de openbare besturen is geregeld door wetten en onder meer deze van 7 Mei 1929. Het niet naleven dezer wet ten overstaan van een gewoon burger geeft deze laatste het recht zich op de Rechtbanken te beroepen om zijn goed recht te doen handhaven; geen kwestie dat hierdoor de Rechtbanken zich in louter administratieve beslissingen willen inmengen;

Dat de verhuringen van goederen door openbare besturen door geen enkele wettelijke beslissing aan de gewone bevoegdheid werden onttrokken wat beroepster moeilijk zou kunnen volhouden, daar zij zelf de Vrederechter heeft aangezocht over de opzegging te willen beslissen, en dus de bevoegdheid der Rechtbanken van zelf heeft erkend;

Dat de wet die zij inroept juist aan de rechter het recht geeft over het geschil uitspraak te doen met inachtneming van alle betrokken belangen, en te verklaren of de opzegging regelmatig is gedaan en de aangevoerde redenen ernstig en gegrond zijn (artikel 1775, al. 6);

Overwegende dat in deze de raad een beslissing diende te nemen nopens de opzegging en de bestemming der goederen met vaststelling der voorwaarden of het lastkohier dat openbaar gemaakt door het schepencollege haar bevoegd maakte overeenkomstig de gestelde voorwaarden, op te zeggen, akten van verhuring of verpachting te sluiten; (Tijdschr. Gem. 1934, blz. 55; Brants K., Belg. Gemeenterecht, blz. 413 en volgende);

Overwegende dat wat de beroepen betreft moet nagegaan of zij tijdig verzet hebben gedaan en in de vorm door de wet voorzien: deurwaardersexploot of door ter post aangetekende brief;

Dat de nietigheid van de opzegging alleen voor deze die regelmatig verzet deden belang heeft;

Overwegende dat zulks het geval is voor Sevens; Dat het verzet regelmatig is;

Dat voor wat Eyssen betreft dit verzet niet bestaat, gezien zijn verzet niet getekend is en een ongetekend stuk al zijn rechtskracht verliest door het ontbrekende handteken;

Het verzet van Sevens, vennoot van Eyssen, doet niets af aan de gebrekkigheid van Eyssen's verzet en hij kan zijn maat niet binden en ook niet ontlasten zonder geschreven mandaat;

Dat er geen bewijs van mandaat werd bijgebracht;

Dat voor wat Smeets betreft zijn verzet wegens vormvereiste moet nietig verklaard, gezien zijn verzet niet bij aangetekend schrijven is toegezonden;

Gelet op de voorschriften van de artikelen 2, 30 tot 37 der wet van 15 Juni 1935, welke nageleefd werden;

Om deze beweegredenen:

De Rechtbank, zetelende in hoger beroep, statuerende op tegenspraak, alle andere besluiten verwerpende, verklaart de beroepen ontvankelijk;

Zegt het beroep in zoverre het gericht is tegen Eyssen Gerard, en Smeets Jan, gegrond;

Dienvolgens doet het eerste vonnis te niet in zoverre het de opzegging gegeven aan Eyssen G. en Smeets J., als nietig heeft bestempeld, en er opniemw over wijzende, zegt dat het verzet door beide beroepen Eyssen

Gerard en Smeets Jan niet bestaande is en dat dienvolgens de opzegging tegen hen wel uitwerking zal hebben tegen de datum van 9 April 1954;

Bekrachtigt het eerste vonnis voor wat Sevens betreft;

Legt 1/3 der kosten ten laste van beroepster, 1/3 ten laste van Eyssen en 1/3 ten laste van Smeets.

NOOT: Het vonnis van de Vrederechter te Peer dd. 15 December 1952, waarvan beroep, verscheen in het R. W. 1952-1953, 949.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

2e Kamer — 14 Augustus 1953.

Voorzitter: M. Coens

Rechters: M.M. De Coninck en Janssens

Referendaris: M. Van Caenegem

Advocaten: Mrs Delwaide en Smeesters

Gerechtelijk akkoord. — Verwerping van daartoe strekkend verzoek wegens weifelende toestemming van een der schuldeisers, niet-voldoen van een ander schuldeiser aan de vereisten der wet, bevoordeling van een derde schuldeiser boven de anderen, ontbreken van goede trouw en onverantwoordelijk handelen.

De stem van een schuldeiser, die in weifelende vorm zijn wil heeft uitgedrukt, moet als niet bestaande worden beschouwd.

Evenmin mag rekening worden gehouden met de toestemming van een schuldeiser, die niet vermeld is op de door verzoeker aan de Rechtbank overgelegde lijst van schuldeisers en zich niet vrijwillig op de vergadering van de schuldeisers heeft aangemeld, wanneer die schuldeiser het bestaan zijner vordering niet met een authentieke of onderhandse akte heeft gestaafd.

Nietig is ook de stem van een schuldeiser, die aan de stemming heeft deelgenomen, nadat hem door verzoeker buiten weten der andere schuldeisers een belangrijk bedrag was uitgekeerd en hij aldus boven de andere schuldeisers was bevoordeeld, vooral wanneer bewezen is dat deze schuldeiser zonder deze bevoordeling de faillietverklaring van verzoeker zou hebben aangevraagd.

Een handelaar, die sedert 20 jaren een belangrijke handelszaak drijft en er nooit een boekhouding op na heeft gehouden, kan niet gezegd worden te goeder trouw te zijn. Evenmin wanneer hij een goed, waarin zijn kinderen medegerechtigd zijn, te eigen bate met een hypotheek heeft bezwaard.

Uit de gedragingen van verzoeker blijkt, dat gevaar bestaat dat hij zich aan zijn eventuele verplichtingen uit het accoord zou onttrekken.

Ter vrijwaring van de belangen van de schuldeisers en ter voorkoming dat de verzoeker door zijn speculatie-geest en onverantwoordelijk handelen nog meer slachtoffers zou maken, verwerpt de Rechtbank het verzoek om gerechtelijk accoord en verklaart verzoeker in staat van faillissement.

D.C.

Aangezien voor het bekomen van het gerechtelijk accoord de wetgever behoudens de goede trouw en ongelukkige toestand van de verzoeker, formeel twee

voorwaarden heeft vooropgesteld, nl. dat de verzoeker hiertoe gesteund worde door de meerderheid der schuldeisers enerzijds en dat dezen daarenboven gezamenlijk de 2/3 der verschuldigde bedragen te vorderen hebben anderzijds (art. 2 en 1, alinea 1 van het Regentsbesluit dd. 25-9-1946);

Aangezien ter vaststelling dezer meerderheden hij tevens uitdrukkelijk heeft bepaald, dat enkel dient rekening te worden gehouden met de schuldeisers, die hun stem ter algemene vergadering hebben uitgebracht, én met de schuldeisers, die binnen de acht dagen, volgend op de vergadering der schuldeisers, hun vordering ter Griffie hebben ingediend met de bewijsstukken — wat betreft de schuldeisers die vermeld zijn op de door verzoeker aan de Rechtbank voorgelegde lijst van de schuldeisers — of aangevuld en gestaafd door een authentieke of onderhandse titel, wat betreft de schuldeisers die niet vermeld zijn op voormelde lijst en die zich niet vrijwillig op de vergadering van de schuldeisers hebben gemeld (art. 2 en 1, alinea 2, en art. 19, alinea 1 en 2 van het Regentsbesluit dd. 25-9-1946);

Aangezien de wetgever even formeel heeft bepaald, dat elke stemming als niet bestaande dient te worden beschouwd, die is uitgebracht door een schuldeiser, die zijn wil heeft uitgedrukt in voorwaardelijke of weifelende vorm (art. 2 en 1 alinea 3 besluit van 25-9-1946);

Aangezien hij ten slotte uitdrukkelijk heeft gewild dat de Rechtbank de homologatie van het gerechtelijk accord zou weigeren, wanneer de door het Besluit van 25-9-1946 voorgeschreven bepalingen niet zijn nageleefd of wanneer er redenen voorhanden zijn, die, wegens het openbaar belang of wegens het belang der schuldeisers zelf, het gerechtelijk accord blijken te hinderen (art. 23 besluit van 25-9-1946);

Aangezien in casu de verzoeker onbetwistbaar de toestemming van de meerderheid der schuldeisers of ten minste de meerderheid der zich ter vergadering aangemeld hebbende of binnen de 8 dagen daarop aanmeldende schuldeisers in zijn voordeel heeft bekomen nl. van 10 schuldeisers op de 11;

Aangezien de vereiste meerderheid van 2/3 van het totale bedrag der schulden zich niet zo onbetwistbaar voordoet als wel op eerste zicht lijkt;

Dat inderdaad, waar verzoeker op de in aanmerking komende schuld ter vergadering der schuldeisers of binnen de acht dagen daarop volgende ten belope van 1.144.222 fr., de toestemming heeft bekomen van schuldeisers, die een bedrag van 865.261 fr. vertegenwoordigen, in zijn voordeel heeft bekomen — zijnde 102.446,30 fr. meer dan de vereiste meerderheid van 2/3, niet uit het oog mag worden verloren ten eerste dat ten minste één schuldeiser, nl. de N.V. C., valt onder toepassing van art. 2, al. 1 en 3, daar zij haar wil in een weifelende vorm heeft uitgedrukt en zich enkel accord verklaard met de beslissing van de meerderheid; ten tweede, dat een ander schuldeiser, nl. de P.V.B.A. M. C., niet voorkomende op de lijst der schuldeisers, in gebreke is gebleven het bewijs harer vordering ten belope van 83.000 fr. met een authentieke of onderhandse akte of zelfs maar met één bewijsstuk te staven, zoals het Wetsbesluit van 25-9-46 art. 19, alinea 1 en 2 voorschrijft;

Aangezien de stemming dezer twee schuldeisers derhalve op grond van voornoemde Wetsbesluit elke kracht of geldigheid verliest, hetgeen evenwel niets afdoet aan het feit, dat verzoeker nog steeds de twee meerderheden behoudt — in acht genomen dat de gezamenlijke vordering dezer beide schuldeisers slechts een bedrag van 83.000 + 5.645 of 88.645 fr. vertegen-

woordigt, terwijl verzoeker 102.446 fr. boven de vereiste meerderheid had bereikt en 4 schuldeisers boven het vereiste aantal zich te zijnen gunste hadden uitgesproken;

Aangezien echter in acht dient te worden genomen, dat een van de schuldeisers, nl. de firma L., aan de stemming ten gunste van verzoeker voor een bedrag van 346.530 fr. heeft deelgenomen, nadat aan haar door verzoeker buiten weten der andere schuldeisers een bedrag van 100.000 fr. was uitgekeerd, zodat zij ten overstaan van al de anderen werd bevooroordeeld;

Dat de stemming van deze schuldeisers in deze omstandigheden in rechte nietig is, daar dient te worden aangenomen dat deze schuldeiseres juist ingevolge dit bekomen voordeel boven de andere schuldeisers ten gunste van verzoeker heeft gestemd en niet bewezen of vermoed kan worden, dat deze zelfde schuldeiseres eveneens ten gunste van verzoeker zoude gestemd hebben, waren haar deze 100.000 fr. niet buiten de andere schuldeisers om uitgekeerd;

Dat integendeel uit de briefwisseling juist blijkt, dat deze schuldeiseres dreigde met faillissementsaanvraag, zo haar in December 1952 geen 100.000 fr. zou toegekomen zijn; (deskundig verslag van dhr C., blz. 38 : «... ons geduld is nu ten einde; gelieve er nota van te nemen dat bij gebrek van storting van 100.000 fr. vóór Donderdagnamiddag en van een concreet en redelijk voorstel voor de betaling van het saldo vóór Zaterdag, wij ons zullen verplicht zien een faillietverklaring aan te vragen. Tegelijkertijd zullen wij bij de Procureur des Konings klacht indienen wegens geldoplichting);

Aangezien juist deze bedreiging niet alleen verzoeker heeft aangezet deze schuldeiseres buiten en boven de andere schuldeisers te betalen of te bevooroordeeligen, doch tevens het bewijs levert dat deze schuldeiseres, ver van in het concordaat toe te stemmen, de faillietverklaring zou aangevraagd hebben;

Aangezien, waar blijkens bovengemelde beweegredenen verzoeker in rechte niet de toestemming bekomen heeft van schuldeisers, die gezamenlijk de 2/3 van het totale bedrag zijner schulden te vorderen hebben, immers bij het wegvallen in zijn voordeel van het bedrag van 346.530 fr. op het bekomen bedrag van 865.261 fr., slechts 518.731 fr. overblijft, terwijl de vereiste meerderheid 762.814,70 fr. bedraagt, de Rechtbank het gerechtelijk accord niet kan homologeren;

Aangezien de daarenboven — in de loutere veronderstelling dat hij de vereiste meerderheid toch zou bereikt hebben doordat o.m. de stemming van de schuldeiser « Etabl. L. » geldig zoude zijn — quod non — de wetgever uitdrukkelijk heeft bepaald, dat homologatie slechts zal worden verleend ten behoeve van de schuldenaar, die ongelukkig en te goeder trouw is, en het gerechtelijk accord geen uitwerking kan hebben, dan na homologatie door de Rechtbank (art. 2 en 1 alinea 4 en 6 van het Wetsbesluit van 25-9-1946);

Aangezien, waar ter zake op grond van het zeer uitgebreid onderzoek van de aangestelde heer C., ter terechtzitting van 11 Augustus 1951, door verzoeker of zijn raadsman niet tegengesproken, mag aangenomen worden, dat verzoeker voor een zeker percent ongelukkig is geweest in zijn handel, niettemin met nadruk dient te worden beklemtoond, niet alleen dat de slechte toestand van de zaken van verzoeker te wijten is aan onkunde en ongezonde speculatie, maar dat voornamelijk de goede trouw totaal ontbreekt en het ongezond en onverrechtvaardigd optimisme van verzoeker niet in de plaats hiervan kan treden;

Aangezien niet aanvaardbaar is dat een handelaar, sinds 20 jaar als dusdanig gevestigd, er nooit enige

boekhouding heeft op nagehouden, terwijl het toch gaat over een handel, waarmede grote en aanzienlijke bedragen gemengd zijn (art. 15 en 16 der wet van 15-12-1872);

Aangezien aanvrager zelf niet kan ontkennen sinds jaren boven zijn middelen te leven en zich de laatste jaren overeind diende te houden, niet met zijn gevestigde handel, maar met hetgeen de deskundige noemt: «kunst en vliegwerk», evenals met zwarte marktverhandelingen, speculatieve transacties, «toevallige zaken» en kettinghandelstransacties»;

Dat ten andere uit het omstandig verslag blijkt dat hij als enkel actief bezit enerzijds een stuk bouwgrond, samen met zijn drie kinderen, in totaal beraamd op ongeveer 100.000 fr., waarop hij dan nog ten bate van zijn hypothecaire schuldeisers een hypotheek heeft gevestigd van 100.000 fr. en waarvan de eigendomstitel als waarborg in het bezit is van de hypothecaire schuldeiser, zodat hij niet alleen dit goed niet kan verkopen; doch zelfs in geval van verkoop uit de opbrengst geen actief voor zijn huidige schuldeisers kan beschikbaar stellen, in acht genomen dat deze bouwgrond gehypothekeerd is voor een bedrag, dat hoger is dan de waarde van het persoonlijk eigendomsrecht, dat hem op die grond toekomt, en anderzijds meubilair, door hem geschat op 100.000 fr., doch enkel te berekenen voor 50.000 fr. ingevolge het feit, dat de kinderen voor de helft eigenaar zijn;

Dat heel het berekenbaar actief niet eens volstaat om zelfs maar een degelijk % op de bevoorrechte schuldvorderingen uit te keren, terwijl men zich terecht afvraagt hoe iets zal overblijven voor de gewone schuldeisers of hoe verzoeker zal kunnen voldoen aan de voorgestelde «propositie», nl. 10 % of omstreeks 150.000 fr. aan zijn gewone schuldeisers uit te keren op 1 October eerstkomend, wanneer thans, na drie maanden, nog niets voorhanden is, zijn bankrekening slechts enkele honderden franken groot is en hij zelf toegeeft geen portefeuille te bezitten, over geen goederen-voorraden te beschikken, geen contracten in het vooruitzicht heeft en geen schuldenaren kan aanspreken;

Dat op grond van deze omstandigheden en de niet tegengesproken elementen van het deskundig verslag terecht mag besloten worden, dat de wankelende handel van verzoeker te wijten is aan onverstand, onbegrip en speculatie;

Aangezien even bezwaarlijk aanvaard kan worden dat verzoeker te goeder trouw is;

Dat het inderdaad als niet ernstig voorkomt en niet te verrechtvaardigen is: a) dat hij met het oog op het bekomen van een lening van 100.000 fr. voor zich persoonlijk het erfdeel zijner kinderen verpandte; b) dat hij onmiddellijk in gebreke blijft de maandelijkse uitkeringen van 5.167 fr. te betalen en zodoende het verpande goed zijner kinderen in gevaar brengt; c) dat hij de geleende gelden, ver van ze voor het geleende doel te gebruiken, onmiddellijk besteedt om dreigende schuldeisers te voldoen; d) dat hij, wetende dat hij zich in feitelijke staat van faillissement bevindt, een der schuldeisers bevoordeelt en zelfs zijn actief tracht weg te maken; e) dat hij het wel aandurft het goed van zijn eigen kinderen voor persoonlijke doeleinden te verpanden, doch de meeste zorg aan de dag legt om zijn kinderen onwetend te laten omtrent zijn toestand (desk. verslag, bl. 23 in fine);

Aangezien alle deze niet tegengesproken beweegredenen niet van aard zijn om het verzoek van aanvrager te staven, doch integendeel bewijzen dat gevaar bestaat dat hij zich aan zijn aangegane concordataire

verplichtingen zal onttrekken of minstens onbekwaam zal zijn deze te vervullen;

Aangezien in deze omstandigheden mag worden aangenomen dat het krediet van verzoeker wankelbaar is en de schuldeisers gevaar lopen van elke betaling verstoken te blijven voor het geval verzoeker aan het hoofd zijner zaak zou blijven;

Dat in diezelfde omstandigheden dan ook dringende maatregelen nodig zijn én ter vrijwaring van de belangen van de schuldeisers én ter voorkoming dat verzoeker door zijn speculatieve geest en onverantwoordelijk handelen nog andere handelaars tot zijn slachtoffers zou maken; dat juist ter vrijwaring van deze belangen en ter gezondmaking der economie als dusdanig het als billijk en noodzakelijk voorkomt verzoeker in staat van faillissement te verklaren;

Om deze redenen,

De Rechtbank, onder vermelding van de toepassing van artikel 2 van de wet van 15 Juni 1935;

Gelet op het Wetsbesluit van 25 September 1946, art. 24, en op de wet van 18 April 1851;

Na hierover beraadslaagd te hebben overeenkomstig de wet;

Verwerpt het verzoek om gerechtelijk accoord en verklaart de heer J. de C. in staat van faillissement.

BIBLIOGRAPHIE

Paul KOSCHAKER, Europa und das Römische Recht. - uitgave, met een geleide woord door Prof. Max Kaser, C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, München en Berlijn, 1953, 394 p.

Van het in 1947 in eerste uitgave verschenen belangwekkende en cultuurhistorische werk van de betreurde Paul Koschaker heeft de actieve Beck'sche Verlagsbuchhandlung te München en Berlijn zopas een tweede ongewijzigde uitgave bezorgd.

Met dit werk heeft de beroemde romanist, die zijn arbeidsveld tot het recht van het Oude Klassieke Oosten uitbreidde en in ongekende mate tot de rechtsvergelijking heeft bijgedragen, een boek gebracht, dat tot de voornaamste wetenschappelijke publicaties wordt gerekend sinds het einde van de tweede wereldoorlog. Hij geeft hierin een zeer scherp overzicht over de ontwikkeling en de invloeden van het Romeinse recht in het Europese kader. Geen enkel ander huidige Duits rechtshistorisch boek is als dit zo representatief. Het bevat methodologische richtlijnen, die de algemene aandacht opeisen, en geeft aan het recht zijn waardeplaats als cultuurverschijnsel. De achtergrond wordt gevormd door het fenomeen van de historische continuïteit. De historicus vindt reeds in het eerste hoofdstuk «Was ist Europa?» en in de onmiddellijk daaropvolgende een meesterlijke voorstelling der problemen, die met de Karolingische en het latere Rooms-Duitse Imperium samenhangen. Hoe het Romeinse recht aan de Rijksidee, maar ook aan de opkomende nationale staten en territorien in het Rijk de scherpste wapens heeft geleverd tegen het Rijk, was tot nog toe nog nooit zo overtuigend duidelijk geschilderd. De invloeden van de grote geestelijke stromingen bij het begin der Moderne Tijden, de Renaissance en het Humanisme, worden zorgvuldig afgewo-

gen en tot hun ware verhoudingen teruggebracht. Bij zijn verder onderzoek komt Koschaker tot het Natuurrecht en de Historische Rechtsschool, die hij zodanig schetst, zoals tot nog toe nog niet was gebeurd. Zijn onderzoekingen over het «Juristenrecht» — een meesterwerk — leiden naar de bouw van een tot nog toe ontbrekende Sociologie van de Juristenstand.

Dit boek zal in hoge mate bijdragen dat de tot nog toe uit een ongelukkige ontwikkeling der 19^e eeuw te verklaren, maar nu reeds voorbijgestreefde tegenstelling tussen «romanisten» en «germanisten» in de rechtsgeschiedenis definitief tot het verleden zal behoren, en dat allen zullen overtuigd zijn van het gemeenschappelijk doel van hun opzoekingen.

Alleen een man als Koschaker, die met zo'n brede blik de Europese rechtsontwikkeling overschouwt, was in staat zo'n boek te schrijven, dat zich niet alleen tot de specialisten richt, maar tot elke «nadenkende jurist», en waarvan de lectuur van de eerste tot de laatste bladzijde spannend en leerrijk is.

L. Th. Maes.

TAALKUNDIGE KRONIEK

Albert DAUZAT: *Dictionnaire Etymologique de la langue française*. — Paris, Librairie Larousse, 8°, 810 blz.

De heer Albert Dauzat is de auteur van verscheidene taalkundige werken die in Frankrijk en in het buitenland veel opzien hebben gebaard. Wij vernoemen slechts: *Histoire de la langue française* (bekroond door de Franse Academie), *Le Génie de la langue française*, *La Toponymie française*. Met veel waardering zetten wij voorop zijn *Grammaire de la Langue française*, waarin hij zich als een bevoegd taalvorser openbaarde.

Zijn «*Dictionnaire Etymologique*» behoort wellicht tot de beste Franse taalkundige werken van onze tijd. Na jarenlange opsporingen heeft de schrijver zijn uitslagen op het gebied van de woordafleiding gebundeld. Dauzat geeft een ruimere woordenschat dan zijn hedendaagse voorgangers. Hij verzamelde daarenboven technische en gewestelijke woorden; hij tekende ook woorden aan, die bij het volk in zwang zijn.

De heer Dauzat is heel objectief te werk gegaan. Bij woorden waarvan de afleiding betwistbaar bleek, stipte hij aan: origine obscure ou douteuse. Dit strekt de taalkundige tot eer. Hij schenkt ons onmiddellijk vertrouwen in zijn methode. Onbewimpeld bekend hij: «la science étymologique est éminemment complexe».

De etymologie moet de weetgierige lezer inlichten over de geschiedenis van een woord. Alles is niet gezegd als de Latijnse, Griekse, Italiaanse, Engelse of Nederlandse oorsprong van een Frans woord werd opgehelderd. Een woord ondergaat veranderingen in de betekenis en in de vorm. Wanneer is een woord in de taal binnengedrongen? Heeft het zich kunnen handhaven in de spreek- of schrijftaal?

De inleiding tot zijn «*Dictionnaire Etymologique*» hebben we met veel aandacht gelezen. Wij verwijzen o.a. naar de uitweidingen over: *Phonétique et prononciation* (VIII-XII). Dit gedeelte is merkwaardig.

De regelen die hij wijdt aan *l'abréviation* zal bij menig lezer belangstelling wekken. Lange wetenschappelijke woorden worden verkort om het prac-

tisch nut van de omgangstaal te bevorderen. *Automobile* werd *auto*; *cinématographe*, *cinéma* of *ciné*. In hun verkortingswoede verrichtten talrijke taalknoeiers slecht werk: *fortification* werd *fortifs*; *propriétaire*, *proprio*.

Hetgeen de heer Albert Dauzat vroeger heeft geschreven betreffende «*les créations conscientes*», heeft nog niets van zijn betekenis ingeboet: «La plupart de ces mots répugnant aux amoureux du beau langage, et certes on ne peut dire qu'ils sont jolis, jolis! (1)

Het volstaat niet etymologische opvattingen en bevindingen op veronderstellingen te laten beruften. Alle moeilijkheden verdienen een degelijke oplossing.

De Franse taalgeleerde is er in geslaagd de meeste woorden op een bevredigende wijze te bepalen en te beschrijven. Heel belangwekkend is het b.v. na te gaan op welke verrassende manier hij de datum van de opkomst van honderden woorden nauwkeurig opgeeft. Aan de beschrijving van woordafleidingen voegt de samensteller allerhande encyclopedische gegevens toe. Deze toemaat is zeer bevorderlijk voor de uitbreiding van onze intellectuele kennis.

De heer Dauzat werkt als volgt: ACCISE (XVIe s.), empr. au lat. jurid. médiéval *accisia*, impôt féodal, du verbe *accidere*, couper (cf., pour le sens, la *taille*); repris au hollandais *accijns* (Richelet, 1732) pour désigner un impôt des Pays-Bas, puis par Montesquieu pour l'impôt anglais dit *excise*. En anc. fr., il y a eu des croisements et confusions de ce mot avec *assise*.

V. ASSEOIR.

Dezelfde nauwkeurige methode wordt toegepast op honderden woorden, waarvan we enige verkorte voorbeelden overnemen:

Abaca, espèce de bananier (1664, Thévenot).

Aberration (1733-1737), ou sens de déviation de la lumière, peut-être sous l'influence anglaise)...

Acariâtre (XVe-XVIe s., «possédé du démon»; d'un mauvais caractère, 1583, Mézeray), dér. du nom latin d'un évêque de Noyon ou VIIe s., *Acharius*, qui passait pour guérir la folie (dite: mal de saint Acaire).

Actuaire (XIXe s.), empr. comme terme hist. (scribe romain) ou lat. *actuaris*; au sens de calculateur (fin., 1872, *Journ. des actuaires fr.*) à angl. *actuary*, formé lui-même d'après le latin.

Automobile (adj. 1876; subst. vers 1890)...

Automobilisme (début XXe s.)...

Autocar (vers 1910).

Autobus (1907), création parisienne...

Bibliobus (bibliothèque ambulante (vers 1930)) le premier en service à Soissons le 23 sept. 1933.

Electrobus, autobus à trolley (1923, en haute-Maurienne).

Trolleybus (Liège, vers 1930).

De taal leeft... Nieuwe woorden gaan op, oudere verdwijnen en zullen wellicht later met nieuwe glans opduiken.

Zonder als een opdringerige nieuwlichter op te treden, heeft de heer Dauzat met veel geduld en met veel liefde de ontwikkelingsgeschiedenis van talloze woorden toegelicht.

Wie thans op eigen houtje wil etymologiseren kan steunen op een bevoegde gids. Het werk van de heer Albert Dauzat, dat op bibliografisch gebied zeer degelijk is verantwoord, bevat voor velen onder ons een schat van taalkundige en encyclopedische inlichtingen.

Albert Blontrock.

(1) Dauzat (Albert): *La langue française d'aujourd'hui. Evolution — Problèmes actuels*. Paris, A. Colin, (1908), 4e, 272 blzn. — Cfr. blz. 72.

TIJDSCHRIFTEN

De Gemeentekeure, n° 57 - Januari 1954.

R. Hausse, Een studie over De Houtveilingen. — F. B. De nationaliteit van de gehuwde vrouw.

Advocatenblad, n° 1 - 15 Januari 1954.

Mr H. Scholten, Rechtsbijstand aan on- en minvermögenden. — Mr W. Schenk, Toepassing van de preventieve hechtenis. — Mr A. J. M. van Dal, Barreau en Société. — Beslissingen van het Hof van Discipline: Gedragingen van de advocaat.

Nederlands Juristenblad, afl. 4 - 23 Januari 1954.

Mr A. C. van Empel, Overmacht bij vervoer te water. — Mr F. M. Westerouwen van Meeteren, Bibliotheken en boekenbezit. — Mr H. Schadee, Notitie over passieve zaakwaarneming. — Mr Edward von Saher, Een onderzoek naar het alcohol-gehalte van het bloed van bestuurders van automobielen in de staat New-York. — Mr H. J. Marius Gerlings, Belet publicatie proceduren?

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris - ambt en Registratie, n° 4331 - 23 Januari 1954.

Prof. Mr. Jb. Zeijlemaker Jnz., De naamloze vennootschap in oprichting als rechtsfiguur (1). — Mr S. Stutvoet, De fiscale afrekening bij overlijden van de ondernemer (II, slot).

Journal des Tribunaux, n° 4008 - 24 janvier 1954.

Jaak Van Waeg, Retour à un droit naturel? — C. Cambier, Le centenaire de l'Institut Belge des Sciences administratives. — Jurisprudence.

Journal des Tribunaux d'Outre - Mer, n° 43 - 15 janvier 1954.

Marcel Mayné, Propos sur le Barreau colonial. — Léon Goffin, Notes de Jurisprudence du Conseil d'Etat en matière coloniale (1948-1953). — Jurisprudence.

Revue de l'Administration et du Droit administratif de la Belgique, 1e livraison.

Marc Somerhausen, Les institutions communales en

1853. — L. Wouters, Hommage de l'union des villes et communes belges.

Recueil Dalloz de Doctrine de Jurisprudence et de Législation, 3e cahier - 23 janvier 1954.

Pierre Légris, La cour de cassation et le Maroc. — Jacques Bardoul, Travailleurs à domicile et sécurité sociale. — André Besson, L'admission d'équivalents à la lettre recommandée, pour la proposition de l'assuré à fin de modification du contrat. — J. Percerou, L'irrecevabilité du pourvoi formé par le failli seul contre un arrêt relatif à une créance d'indemnité quasi-délictuelle. — F. G. L'irrecevabilité de l'appel, par la partie civile, des ordonnances non juridictionnelles du juge d'instruction, notamment en matière de scellés.

MEDEDELINGEN

VRIJE UNIVERSITEIT TE BRUSSEL

De Vrije Universiteit te Brussel kondigt de vacature aan van de hiernavolgende cursus in de Rechtsfaculteit: Intellectueel recht.

De aanvragen der kandidaten met curriculum vitae dienen vóór 28 Februari 1954 toegezonden te worden aan de Heer Rector der Universiteit, Fr. D. Rooseveltlaan, Brussel.

STATISTIEK BETREFFENDE DE TOEPASSING DER WET OP HET SOCIAAL VERWEER VAN 9 APRIL 1930

JAAR 1952.

De werkwijze gevolgd bij het opmaken van onderstaande tabellen staat in verband met het strafregister.

Bijzondere individuele bulletins worden in geval van internering door de griffier van de bevoegde rechtsmacht tot het strafregister gericht.

Ingeval van ter beschikkingstelling der regering wordt deze maatregel, als bijkomende straf, telkens op het overeenstemmend en voor het strafregister bestemd veroordelingsbulletin vermeld.

De opneming van deze bijzondere bulletins en van de op het veroordelingsbulletin vermelde bijkomende straffen, heeft geleid tot het opmaken van verscheidene tabellen:

Tabel I telt, per geslacht en opsluitingsduur, de geïnterneerde aangeklaagden in staat van krankzinnigheid, geestesstoornis of geesteszwakheid, met aanduiding van de aard van het bedreven misdrijf;

Tabel II geeft de besluiten der bij de psychiatrische afdelingen ingestelde commissies;

Tabel III telt de recidivisten of gewoonte-misdadigers die ter beschikking der regering gesteld werden, met aanduiding van hun geslacht, van de duur van de maatregel en van het misdrijf dat het voorwerp was der laatste veroordeling;

Tabel IV verdeelt de getroffen maatregelen naar gelang de rechtsmachten die ze bevelen hebben.

Tabel I. — BESLISSINGEN TOT INTERNERING VAN VERDACHTEN IN STAAT VAN KRANKZINNIGHEID, GEESTESDOORNIS OF GEESTESZWAKHEID (1952)

AARD VAN HET BEDREVEN MISDRIJF 1	Verdachten geïnterneerd op grond van artikel 7								
	gedurende 5 jaar		gedurende 10 j.		gedurende 15 j.		Totalen		
	Mannen 2	Vrouwen 3	Mannen 4	Vrouwen 5	Mannen 6	Vrouwen 7	Mannen 8	Vrouwen 9	Samen 10
Rechtsmacht van onderzoek.									
<i>Misdaden tegen :</i>									
Het leven en de lichamelijke gaaf- gaaf	—	—	12	2	6	2	18	4	22
De zeden	44	—	37	1	—	—	81	1	82
Het gezin (vruchtafdrijving) ...	—	4	—	—	—	—	—	4	4
De goederen :									
Brandstichting	2	1	13	3	1	—	16	4	20
Valsheid in geschriften	19	5	—	—	—	—	19	5	24
Diefstal met verzw. omstandig- heden	44	2	6	—	—	—	50	2	52
Andere misdaden	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Wanbedrijven tegen :</i>									
De lichamelijke gaafheid	26	3	—	—	—	—	20	3	23
De zeden	54	5	—	—	—	—	54	5	59
Het gezin (vruchtafdrijving)	—	—	—	—	—	—	—	—	—
De goederen :									
Diefstal	57	2	—	—	—	—	57	2	59
Oplichting	9	—	—	—	—	—	9	—	9
Misbruik van vertrouwen	9	—	—	—	—	—	9	—	9
Het gezag	4	—	—	—	—	—	4	—	4
Andere wanbedrijven	20	3	—	—	—	—	20	3	23
Totaal :	282	25	68	6	7	2	357	33	390
Rechtsmacht van wijzen.									
<i>Misdaden tegen :</i>									
Het leven en de lichamelijke gaaf- heid	—	—	—	—	—	—	—	—	—
De zeden	5	1	2	—	—	—	7	1	8
De goederen :									
Valsheid in geschriften	4	—	—	—	—	—	4	—	4
Diefstal met verzw. omstandig- heden	18	—	—	—	—	—	18	—	18
Andere misdaden	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Wanbedrijven tegen :</i>									
De lichamelijke gaafheid	2	1	—	—	—	—	2	1	3
De zeden	8	1	—	—	—	—	8	1	9
De goederen :									
Diefstal	8	—	—	—	—	—	8	—	8
Oplichting	3	1	—	—	—	—	3	1	4
Misbruik van vertrouwen	2	—	—	—	—	—	2	—	2
Het gezag	1	—	—	—	—	—	1	—	1
Andere wanbedrijven	4	—	—	—	—	—	4	—	4
Totaal :	55	4	2	—	—	—	57	4	61
Artikel 23	—	—	—	—	—	—	21	—	21
Het Rijk :	337	29	70	6	7	2	435	37	472

Tabel II. — BESLUITEN DER BIJ DE PSYCHIATRISCHE AFDELINGEN INGESTELDE COMMISSIES (1952)

JAREN 1	Aantal definitieve invrijheidstellingen (art. 20) 2	Aantal invrijheidstellingen op proef (art. 21) 3	Aantal herroepingen (art. 14 en 21) 4	Aantal verlengingen van de opsluitingsduur (art. 22) 5
1952	25	80	38	12
1951	24	118	32	8
1950	39	136	39	6
1949	72	167	63	2
1948	68	172	47	4
1947	53	188	47	4
1946	55	149	24	5
1945	120	147	30	—
1944	137	133	41	2

Tabel III. — RECIDIVISTEN OF GEWOONTE-MISDADIGERS TER BESCHIKKING DER REGERING GESTELD (1952)

AARD VAN HET MISDRIJF WAARVOOR DE VEROORDELING WERD UITGESPROKEN	Krachtens artikel 25				Krachtens art. 24		Totalen		
	gedurende 5 jaar		gedurende 10 j.		gedurende 20 j.		Mannen	Vrouwen	10
	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>Misdaden tegen :</i>									
De zeden (verkrachting)	—	—	3	—	—	—	3	—	3
De goederen :									
Diefstallen met verzw. omstan- digheden	3	—	18	—	—	—	21	—	21
Valsheid in geschriften	—	—	4	—	—	—	4	—	4
<i>Wanbedrijven tegen :</i>									
De lichamelijke gaafheid	—	—	—	—	—	—	—	—	—
De zeden	—	—	2	—	—	—	2	—	2
De goederen : Diefstal	9	1	17	—	—	—	26	1	27
Oplichting	—	—	5	—	—	—	5	—	5
Misbruik van ver- trouwen	—	—	4	—	—	—	4	—	4
Andere wanbedrijven	3	—	2	—	—	—	5	—	5
<i>Het Rijk :</i>	15	1	56	—	—	—	71	1	72

**Tabel IV. — INDELING DER INTERNERINGS- EN TER BESCHIKKINGSTELLINGS-
MAATREGELEN, NAARGELANG DE RECHTSMACHTEN DIE ZE BEVOLEN HEBBEN (1952)**

ZETEL	Interneringen			Ter bechikking- stelling der Regering	Totaal der maatregelen krachtens de wet
	Rechtsmachten van onderzoek	Rechtsmachten van wijzen	Totaal		
1	2	3	4	5	6
HOVEN VAN ASSISEN.					
—	—	—	—	—	—
KRIJGSHOF.					
—	—	2	2	—	2
HOVEN VAN BEROEP.					
Brussel	23	12	35	19	54
Gent	5	5	10	13	23
Luik	7	2	9	4	13
<i>Totaal :</i>	35	19	54	36	90
RECHTBANKEN VAN EERSTE AANLEG.					
Brussel	48	10	58	19	77
Leuven	7	—	7	2	9
Nijvel	4	1	5	—	5
Antwerpen	87	4	91	3	94
Mechelen	4	—	4	—	4
Turnhout	12	—	12	—	12
Bergen	27	—	27	3	30
Charleroi	15	2	17	—	17
Doornik	12	—	12	—	12
Gent	12	3	15	3	18
Oudenaarde	2	—	2	—	2
Dendermonde	11	—	11	1	12
Brugge	12	—	12	3	15
Kortrijk	8	—	8	—	8
Veurne	2	—	2	—	2
Ieper	6	—	6	—	6
Luik	33	2	35	—	35
Hoërs	8	1	9	1	10
Verviers	3	—	3	—	3
Tongeren	14	—	14	—	14
Hasselt	5	—	5	—	5
Aarlen	—	1	1	—	1
Marche-en-Famenne	3	—	3	—	3
Neufchâteau	1	1	2	—	2
Namen	10	1	11	—	11
Dinant	9	1	10	—	10
<i>Totaal :</i>	355	27	382	35	417
KRIJGSRADEN.					
—	—	13	13	—	13
<i>Algemeen totaal :</i>	390	61	451	71	522